

Azərbaycan Prezidentinin
onkoloji xidmətin
80 illiyi münasibətilə
beynəlxalq konfrans
iştirakçılarına təbrik
məktubu

2

Dövlət başçısı
İlham Əliyev
Naxçıvan
Qarnizonu
Mərkəzi
Hospitalını açdı

3

Azərbaycan
Respublikasının
Milli Məclisi
səhiyyə
qanunvericiliyinə
dəyişikliklər edib

4

TİBB

qəzeti

Azərbaycan Respublikası
Səhiyyə Nazirliyi

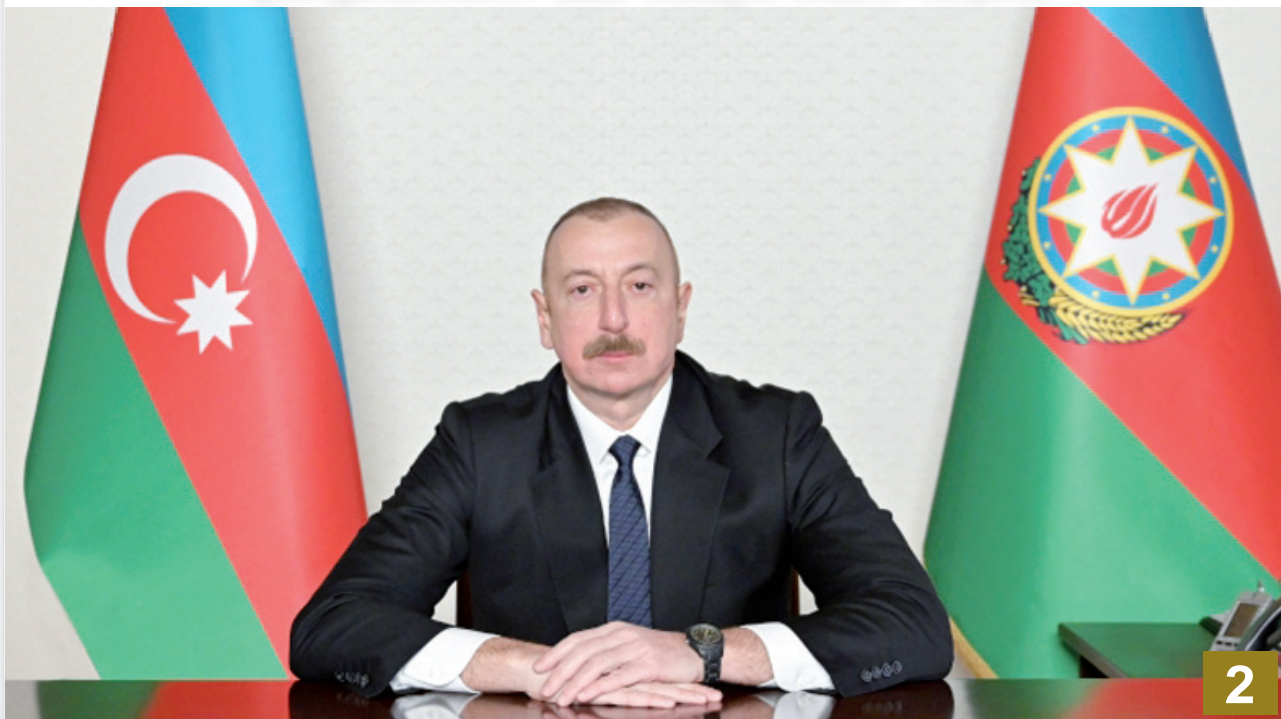
№ 09-10 (721) 31 may 2021-ci il

Qəzet 1991-ci ildən nəşr olunur

www.tibbqazeti.az

Prezident İlham Əliyev: «Bu gün Azərbaycan pandemiya ilə mübarizədə öndə gedən ölkələrdəndir»

*Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzi
«Cənubi Qafqaz: Regional inkişaf və əməkdaşlıq
perspektivləri» adlı onlayn tədbir keçirib*

2

Prezident İlham Əliyev:
«Sputnik V» vaksininin
əlçatan olması şərait
yaradacaq ki, biz bu bəlanın
öhdəsindən tezliklə gələk

2

74-cü Ümumdünya Səhiyyə Assambleyası

3

Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahın brifinqi keçirildi

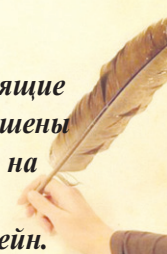

5

Афоризм

Значительные проблемы, стоящие
перед нами, не могут быть решены
на том же уровне мышления, на
котором мы их создали.

А.Эйнштейн.

Tel: (994 12) 530 15 15
530 41 67
530 41 68
Faks: (994 12) 530 44 44

ARASH
MEDICAL COMPANY

www.arash.az

Azərbaycanda onkoloji xidmətin yaradılmasının 80 illiyinə həsr olunmuş beynəlxalq konfransın iştirakçılara

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Sizi — Azərbaycan onkoloqlarını, müxtəlif ölkələrdən Bakıya gəlmiş alimləri və konfransa videoformatda qatılan bütün iştirakçıları ürəkdən salamlayıb, konfransın işinə və insanların sağlamlığının qorunmasına yönəlmiş nəcib fəaliyyətinizdə hər birinizə yeni-yeni müvəffəqiyyətlər arzulayıram.

Dünyanı qlobal pandemiyanın son dərəcə çətin sınaq qarşısında qoyduğu hazırkı vaxtda olduqca aktual mövzuda belə nüfuzlu bir konfransın ölkəmizin paytaxtında təşkilini məmnunluq hissi ilə qarşılayır, 80 illiyi qeyd olunan Azərbaycan onkoloji xidmətinin ötən dövr ərzində beynəlxalq miqyasda qazandığı etimadın göstəricisi hesab edirəm. Bu mötəbər konfransda dünyanın məşhur universitetlərini təmsil edən tanınmış alim və mütəxəssislərin iştirakı ilə tibb elminin son nailiyyətləri işığında aparılacaq geniş və ətraflı müzakirələr ölkələrin səhiyyə qurumları qarşısında duran mühüm məsələləri özündə birləşdirir.

Respublikamızda səhiyyə sisteminin davamlı təkmilləşdirilməsi daim diqqət mərkəzində saxlanılır. Təbabətin sürətlə inkişaf edən sahələri üzrə ən müasir üsullarla müayinə və müalicə üçün kifayət qədər geniş imkanlar yaradılması nəticəsində bu istiqamətdə bir sıra uğurlar əldə etmişik. Beynəlxalq təcrübədən qarşılıqlı surətdə faydalanmaqla problemlərin həllinə yönəlmiş birgə söylərimizin vacibliyini isə xüsusi qeyd etmək istərdim. Ümidvaram ki, yüksək elmi və elmi-təcrübə əhəmiyyətə malik konfransınız azərbaycanlı mütəxəssislərin öz xarici həmkarları ilə əməkdaşlıq əlaqələrini daha da möhkəmləndirəcəkdir.

Ən xoş arzularla,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 21 may 2021-ci il

Prezident İlham Əliyev: «Sputnik V» vaksininin əlçatan olması şərait yaradacaq ki, biz bu bəlanın öhdəsindən tezliklə gələk

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Rusiya Federasiyasının xarici işlər naziri Sergey Lavrovun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Qonaqları salamlayan Prezident **İlham Əliyev** iki ölkə arasında ki münasibətlərdə müsbət dinamikanın davam etdiyini deyib, bütün səviyyələrdə daha sıx əlaqələrin zəruriliyini vurğulayıb. Qeyd edib ki, biz strateji tərəfdaşımız olan Rusiya ilə bundan sonra da qarşılıqlı əlaqəli şəkildə regionda vəziyyətin normallaşdırılması üçün fəal iş aparmağa ümid edirik. İkitərəfli münasibətlərdə də biz yaxın qonşular, mehriban dostlar kimi aktiv fəaliyyət göstəririk.

Rusiyanın xarici işlər naziri **Sergey Lavrov** qəbula görə təşəkkür edib. Bildirib ki, münasibətlərdə hədəf humanitar, təhsil, mədəni layihələri inkişaf etdirməkdir: «Biz koronavirus infeksiyasına qarşı mübarizədə daha səmərəli qarşılıqlı fəaliyyətin təmin olunmasını səmimi qəlbədən arzu edirik. Bu günlərdə Azərbaycana «Sputnik V» vaksininin birinci partiyası gətirilib. Bu ay daha böyük partiyalar gözlənilir. Bizim müvafiq idarələrimiz Azərbaycanda texnologiya bazanın mövcud olmasını nəzərə alaraq bu vaksinin burada istehsalının nizamlanması barədə konkret söhbət aparırlar».

Prezident İlham Əliyev Azərbaycana «Sputnik V» vaksininin tədarük edilməsi məsələsinin Rusiya Prezidenti ilə danışıldığı kimi operativ həllinə görə təşəkkür bildirib: «Bütün müddətlərə əməl edilib, sözünüzün üstündə durmusunuz. Bu yaxında həmin vaksinin qarşılanması mərasimi keçirilib, cənab səfir iştirak edib. Bu gün dünyada populyarlığı get-gedə artan belə gözəl vaksinə görə sizi bir daha təbrik etmək istərdim. Onun bizim üçün əlçatan olması, əlbəttə, şərait yaradacaq ki, biz bu bəlanın öhdəsindən tezliklə gələk».

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin iştirakı ilə Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin «Cənubi Qafqaz: Regional inkişaf və əməkdaşlıq perspektivləri» adlı videoformatda müzakirələri keçirilib.

Geniş tədbirdə COVID-19 pandemiyası ilə bağlı bəzi məsələlərə də toxunulub.

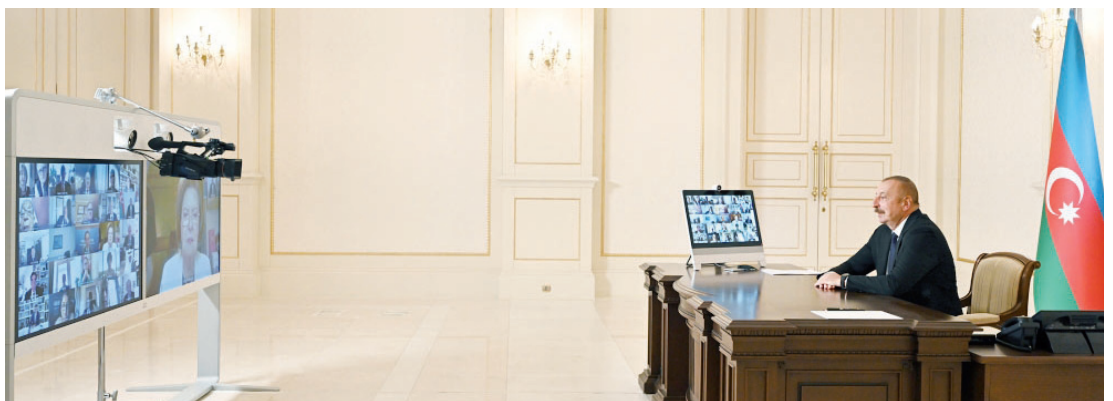
Müzakirələri açan Dünya Bankının sabiq vitse-prezidenti, Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin həmsədri İsmail Seragəldin çıxışında qeyd edib ki, Mərkəz beynəlxalq səviyyədə get-gedə daha çox tanınır. Bakı Qlobal Forumu regionda birinci dərəcəli tədbirə çevrilib və

dostluq jesti, yaxın və səmimi münasibətlərin göstəricisi olaraq çox yüksək qiymətləndiririk».

Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin İdarə Heyətinin üzvü, 2001-2002-ci illərdə Bosniya və Herseqovinanın Baş naziri, 2012-2015-ci illərdə xarici işlər naziri olmuş Zlatko Laqumdziya öz çıxışında Prezident İlham Əliyevə təşəkkür edib: «COVID-19 böhranı zamanı Bosniya və Herseqovinə verdiyiniz şəxsi və konkret dəstəyə, o cümlədən Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin Qərbi Balkanlarda olması və apardığı fəaliyyətə rəhbərliyiniz və sadıqlığınızə görə Sizə təşəkkürümü və min-

Prezident İlham Əliyev: «Bu gün Azərbaycan pandemiya ilə mübarizədə öndə gedən ölkələrdəndir»

Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzi «Cənubi Qafqaz: Regional inkişaf və əməkdaşlıq perspektivləri» adlı onlayn tədbir keçirib

beynəlxalq təqvimdə xüsusi yer tutmağa nail olub. Dünyanın bir çox tanınmış şəxsləri tədbirlərdə iştirak edib. 2020-ci ildə keçirilməli olan Bakı Qlobal Forumunun pandemiya səbəbindən təxirə salındığını və bu ilin sonrakı aylarına planlaşdırıldığını söyləyən natiq COVID-19 şəraitində çox fəal iş getdiyini, 28 konfrans, 90 sessiya təşkil edildiyini deyib, Mərkəzin pandemiya və onun fəsadlarına qarşı mübarizədə göstərilən səylərdə və həmrəylik təşəbbüslərində çox fəal olduğunu qeyd edib.

Latviya Respublikasının sabiq Prezidenti, Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin həmsədri Vayra Vike-Freyberq müzakirələrə aparıcılıq edib.

Tədbirdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev əvvəlcə çıxış edib, sonra isə iştirakçıların suallarını cavablandırıb.

2013-2019-cu illərdə Çinin xarici işlər nazirinin müavini olmuş, hazırda Çin Xalq Xarici Əlaqələr İnstitutunun prezidenti Vanq Çao deyib ki, bu gün dünya dərin dəyişikliklərlə qarşılaşıb və COVID-19 pandemiyası ilə üz-üzə qalıb. Dünyanın heç bir ölkəsi bu çağırışlarla bağlı sığortalı deyil və onların öhdəsindən təkbaşına gələ bilməz. Onun «İkitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlığın əhəmiyyətinin artdığı bir vaxtda ölkələrimiz mövcud yaxşı ikitərəfli münasibətləri və əməkdaşlığı hansı sahələrdə və necə daha da yüksək səviyyəyə qaldıra bilər?» sualına cavab olaraq Azərbaycan Prezidenti xatırladı ki, Azərbaycan ilə Çin arasında siyasət, ticarət, sərmayə qoyuluşu sahələrində çoxsaylı sənədlər imzalanıb: «Bu fürsətdən istifadə edərək Prezident Si Cinpinə Azərbaycanın «Sino-vac» peyvəndi ilə təmin olunmasında nəzakətli dəstəyinə görə təşəkkürümü ifadə etmək istəyirəm. Bizim istəyimiz dərhal yerinə yetirildi və məhz buna görə bu gün Azərbaycan pandemiya ilə mübarizədə öndə gedən ölkələrdəndir. Bunun sayəsində bu gün biz 1,9 milyon insanı peyvənd etməyə müvəffəq olmuşuq. Bu, bizim ümumi əhalimizin təqribən 20 faizini təşkil edir və istifadə olunan peyvəndlər 99,99 faiz Çin istehsalıdır. Biz milyonlarla vaksin sifariş etmişik, o cümlədən digər istehsalçılardan. Lakin bu gün həmin o dostluq jesti olmasaydı, biz çox çətin vəziyyətdə qala bilərdik. Biz bunu

nətdarlığımı bildirmək istəyirəm».

Azərbaycan Prezidenti İkinci Qarabağ müharibəsində Qələbə münasibətilə təbriklərə, COVID-19-la bağlı verdiyimiz dəstəyin yüksək dəyərləndirilməsinə görə təşəkkürünü bildirib: «Biz dünyanın 30-dan artıq ölkəsinə maliyyə və humanitar dəstək göstərdik. Təbii ki, Bosniya və Herseqovina dost olaraq həmin ölkələr sırasında idi».

Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin İdarə Heyətinin üzvü, 2001-2011-ci illərdə Ərəb Liqasının Baş katibi, 1991-2001-ci illərdə Misiirin xarici işlər naziri olmuş Amr Musanın supergüclər arasında qlobal gərginliklər və Qoşulmama Hərəkatının burada rolu ilə bağlı sualına cavabında Prezident İlham Əliyev deyib ki, Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının Bakıda keçirilən sammitində Hərəkata sədrliyi qəbul edəndə biz ədaləti və beynəlxalq hüququ müdafiə edəcəyimizi bildirdik və buna sadıq, beynəlxalq hüququn əsas prinsiplərini əks etdirən Bandunq Prinsiplərinə sadıq. O vaxtdan bəri Azərbaycan sözünə əməl etmişdir. Dövlətimizin başçısı həminin söyləyib: «Qoşulmama Hərəkatının sədri olaraq biz bir neçə təşəbbüsə start vermişik. Birincisi, bizim COVID-19-la bağlı onlayn sammitimiz olub. Sonra biz BMT Baş Assambleyasının COVID-19-la bağlı Xüsusi Sessiyasının keçirilməsinin təşəbbüskarı olduq. Təşəbbüsümüz 190-dan çox ölkə tərəfindən dəstəkləndi və ötən ilin dekabrında həmin sessiya keçirildi. Bu, çox vacib idi, çünki biz peyvəndlərin paylanılmasında çətinliklə bağlı çox aydın mesaj göndərdik və peyvənd millətçiliyi artıq beynəlxalq liderlər, beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri tərəfindən istifadə olunan terminidir. Biz ehtiyac olduğundan bir neçə dəfə çox peyvənd sifariş etmiş və faktiki olaraq inkişaf etməkdə olan ölkələri peyvənd vurmaq, öz sağlamlığını və həyatını qorumaq hüququndan məhrum etmiş bəzi ölkələrin hərəkətlərinə qarşı ciddi etirazımızı bildirmişdik. Biz inkişaf etməkdə olan ölkələrə peyvəndlərlə bağlı daha çox dəstəyin göstərilməsini də təşviq edirdik. Qoşulmama Hərəkatının əksər üzvləri inkişaf etməkdə olan ölkələrdir. Peyvəndləri almağa imkanı olmayan ölkələrə beynəlxalq donor təşkilatlarından dəstəyin göstərilməsini təşviq edirdik. Beləliklə, Qoşulmama Hərəkatı öz söylərini davam etdirəcək».

Prezident İlham Əliyev Naxçıvan Qarnizonu Mərkəzi Hospitalını açdı

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev açılışda iştirak edib.

Əlahiddə Ümumqoşun Ordu komandanı, general-polkovnik Kərəm Mustafayev dövlət başçısına raport verib.

Ölkə rəhbəri hospitalda yaradılan şəraitlə tanış olub.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talibov Prezident İlham Əliyevə hospital barədə məlumat verib.

Bildirilib ki, 2013-cü ildən Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun təbəçiliyinə verilən Naxçıvan Qarnizonu Mərkəzi Hospitalı üçün tikilmiş yeni bina 5 mərtəbəlidir. Müasir tibbi avadanlıqla təchiz edilən 290 cərpayılıq hospital 1 stasionar şöbəni, 11 stasionar və 13 yardımçı bölməni əhatə edir. Bina mərkəzləşdirilmiş istilik, tibbi tullantıların yandırılması üçün qurğu, əməliyyatxanalarda bakterioloji süzgeçli havalandırma, soyutma, elektrik və su sistemləri ilə təchiz olunub.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Televiziyasına müsahibə verib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Naxçıvan Muxtar Respublikasına səfəri çərçivəsində Azərbaycan Televiziyasına müsahibə verib. Dövlət başçısı digər mövzularla yanaşı, səhiyyə ilə əlaqəli bəzi məsələlərə də toxunub.

Müxbirin Naxçıvanda hərbi aerodromun və hərbi hospitalın açılışı, Muxtar Respublikanın təhlükəsizliyinin təmin olunmasında bu iki obyektin rolu barədə sualına cavab olaraq Azərbaycan Prezidenti deyib ki, Naxçıvan Muxtar Respublikasının təhlükəsizliyinin təmin edilməsində, hərbiçilərin xidmət və məişət şəraitinin yaxşılaşdırılmasında bu obyektlərin böyük önəmi var: «Naxçıvan Qarnizonu Mərkəzi Hospitalının açılışı da əlamətdar hadisədir. Çünki bu, Naxçıvan Muxtar Respublikasının ən böyük tibb müəssisəsidir, cərpayılardan sayına görə Mərkəzi Xəstəxanadan da böyükdür».

Ölkə rəhbəri Naxçıvan Ordusunun potensialından, İkinci Qarabağ müharibəsində Naxçıvan hərbiçilərinin fəal iştirakından, fədakarlığından danışib.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Ümumdünya Səhiyyə Assambleyasının 74-cü sessiyasında videoformatda çıxışı təqdim olunub

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının əsas qərarverici orqanı olan Ümumdünya Səhiyyə Assambleyasının «Pandemiyaya son qoyaraq növbəti pandemiya təhlükəsinin qarşısının alınması: birlikdə daha sağlam, təhlükəsiz və ədalətli dünyanın qurulması» mövzusunda həsr edilmiş 74-cü sessiyası virtual şəkildə keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, sessiyanın bağlanış mərasimində Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Baş direktoru Tedros Adhanom Gebreyesusun dəvəti əsasında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin videoformatda çıxışı təqdim edilib.

Qeyd edək ki, sessiyanın bağlanış mərasimində xüsusi qonaq qismində Azərbaycan, Qazaxıstan, Əfqanıstan, Arqentina, Malayziya, Avstraliya və Butanın dövlət və hökumət başçıları çıxış ediblər.

Ümumdünya Səhiyyə Assambleyasının prezidenti xanım Deçen Vanqmo deyib: «Hörmətli nümayəndələr, indi isə Assambleyaya müraciət edəcək yüksək səviyyəli qonağımızı salamlamaqdan şərəf hissi duyuram. Sözü Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri İlham Heydər oğlu Əliyevə verməkdən məmnunluq hissi keçirirəm.

Prezident İlham Əliyevin çıxışı

— Hörmətli cənab Baş direktor.

Hörmətli tədbir iştirakçıları.

İlk növbədə, davam etməkdə olan COVID-19 pandemiyası ilə əlaqədar global səhiyyə gündəliyi üçün olduqca çətin bir dönmədə baş tutan Ümumdünya Səhiyyə Assambleyasının 74-cü sessiyasında çıxış etməklə bağlı dəvətə görə minnətdarlığımı bildirmək istərdim.

Azərbaycan Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının pandemi-

yaya qarşı global mübarizənin əlaqələndirilməsi də daxil olmaqla, global səhiyyə sahəsində idarəçiliklə bağlı aparıcı rolunu və söylərini dəstəkləyir.

Pandemiyanın lap ilk günlərindən Azərbaycanda COVID-19-un əhaliyə mənfi təsirinin minimuma endirilməsi və vəziyyətin nəzarətdə saxlanılması ilə bağlı praktiki tədbirlər həyata keçirilmişdir. Qısa zaman ərzində 13 modul tipli və 1 daimi xəstəxana inşa edilmişdir. Ölkədə COVID xəstələrinin müalicəsi üçün müəyyən edilmiş xəstəxana cərpayılarının toplam sayı 10 mindən artıqdır.

Bununla yanaşı, COVID-in mənfi təsirinə məruz qalmış ölkə vətəndaşlarını və sahibkarlıq subyektlərini dəstəkləmək məqsədilə təxminən 2 milyard ABŞ dolları həcmində sosial-iqtisadi təşviq paketi təqdim edilmişdir.

Ölkəmizdə görülmüş müfəssəl tədbirlər nəticəsində karantin rejimi tədricən yumşaldılmışdır.

Biz cari ilin yanvar ayının ortalarından etibarən peyvənd kampaniyasına başlamışıq və 99,94 faizi «Sinovac», qalanı isə «AstraZeneca» və «Sputnik» olmaqla, 2 milyon doza peyvənd artıq istifadə edilmişdir. Bu rəqəm əhalimizin 20 faizini təşkil edir. 18 yaşdan yuxarı bütün vətəndaşlar könüllü olaraq peyvənd oluna bilərlər. Peyvənd olunanlara COVID-19 pasportları təqdim edilir.

Biz 2021-ci ilin «Səhiyyə işçiləri ili» elan edilməsini alqışlayırıq.

Azərbaycan Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı ilə olduqca səmərəli əməkdaşlıq edir. Ötən il Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı Azərbaycanı pandemiya ilə mübarizə sahəsində nümunəvi ölkə adlandırmışdır.

Azərbaycan pandemiyanın öhdəsindən gəlmək üçün həmişə güclü global həmrəyliyin nü-

mayiş etdirilməsinin əhəmiyyətini təbliğ etmişdir. Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının sədri qismində bir sıra global təşəbbüslərlə çıxış etmişdir. Bu sırada Qoşulmama Hərəkatının 2020-ci ilin may ayında təşkil edilmiş Zirvə toplantısını və 2020-ci ilin dekabr ayında 150-dən artıq dövlətin dəstəyi ilə keçirilmiş BMT Baş Assambleyasının dövlət və hökumət başçıları səviyyəsində Xüsusi Sessiyasını ayrıca qeyd etmək olar.

Azərbaycan Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatına 10 milyon ABŞ dolları həcmində könüllü maliyyə töhfəsi etmişdir. Bununla yanaşı, koronavirusla əlaqədar 30-dan artıq ölkəyə humanitar və maliyyə yardımı göstərilmişdir.

Azərbaycan bəzi ölkələr tərəfindən ehtiyaclarından bir neçə dəfə artıq peyvənd əldə edilməsini və inkişaf etməkdə olan ölkələri öz əhalisini qorumaq imkanından məhrum etmələrini ictimai şəkildə pisləmişdir. Davam edən «peyvənd millətçiliyi», inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələr arasında peyvəndlərə çıxışla bağlı gətdikcə dərinləşən qeyri-bərabərlik narahatlıq doğurur. Beynəlxalq hesabatlarla əsasən, bu günə qədər dünyada mövcud olan peyvənd dozalarının 82 faizi zəngin ölkələr tərəfindən alınmış, peyvəndlərin yalnız 0,3 faizi azgəliqli ölkələrin payına düşmüşdür.

Bu problemin həlli məqsədilə Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatı adından BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasında bütün ölkələrin peyvəndlərə bərabər və universal çıxışının təmin edilməsi ilə bağlı qətnamə irəli sürmüş və həmin qətnamə cari ilin mart ayında yekdilliklə qəbul olunmuşdur.

Bu xüsusda, biz inkişaf etmiş ölkələri və donor təşkilatlarını inkişaf etməkdə olan, xüsusilə ən az inkişaf etmiş ölkələrə dəstək verməyə çağırıraq.

Təşəkkür edirəm.

74-cü Ümumdünya Səhiyyə Assambleyası

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) ali direktiv orqanı olan Ümumdünya Səhiyyə Assambleyasının 74-cü sessiyası keçirilib.

Adətən, hər il İsveçrənin Cenevrə şəhərində toplanan Assambleya artıq ikinci ildir ki, mövcud COVID-19 pandemiyası ilə əlaqədar olaraq videokonfrans formatında baş tutur.

Bu ilki sessiyanın mövzusu hazırkı pandemiya son qoymaq və növbəti pandemiyaların qarşısını almaq: daha sağlam, daha təhlükəsiz və ədalətli bir dünyanı birlikdə qurmaqdır.

«Dünya birliyini səhiyyədə yeni fəvqəladə vəziyyətlərə hazır olmağa çağırıram»

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Baş katibi Antonio Quterres

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatına üzv olan bütün dövlətlərin – 194 ölkə nümayəndəsinin onlayn qoşulduğu Assambleyada videomüraciətlə çıxış edib.

Baş katib dünya birliyinə müraciətlə koronavirus əleyhinə vaksinin bərabər dərəcədə əlçatan olmasının təmin edilməsi üzrə təcili global plan işləyib hazırlamağa və global səhiyyədə yeni fəvqəladə vəziyyətlərə hazır olmağa çağırıb. O, beynəlxalq əməkdaşlıq və gələcək üçün həmrəylik çərçivəsini yaratmağın zəruri olduğunu bildirib.

«Biz səhiyyə sahəsində növbəti fəvqəladə vəziyyətə hazırlaşmalıyıq», — deyən Quterres vurğulayıb: «Mövcud sistemin bütün hökumətlərin və cəmiyyətlərin iştirakı ilə koordinasiya edilmiş beynəlxalq plan əsasında transformasiyası üçün ən yüksək səviyyədə siyasi öhdəliklər götürülməlidir».

«Vaksinlər ədalətli paylansaydı, dünyanın bütün tibb işçilərinə və qocalarına kifayət edərdi»

2021-ci ilin yalnız beş ayı ərzində 2020-ci ilə nisbətən daha çox koronavirusa yoluxma halları və xəstəlikdən ölüm hadisələri qeydə alınıb. COVID-19 pandemiyası dünya əhalisi üçün ciddi təhlükə yaratmağa davam edir. Bunu ÜST-nin Baş direktoru Tedros Adhanom Gebreyesus Ümumdünya Səhiyyə Assambleyasının açılışında bəyan edib.

O, hər ölkədə virusun ötürülməsi nəzarət altına alınana qədər pandemiyanın bitməyəcəyini vurğulayıb: «İndi heç bir ölkə, əhalisinin peyvənd nisbəti nə qədər yüksək olsa belə, özünü koronavirusu məğlub etmiş ölkə hesab edə bilməz. Vaksinasıya sahəsində davam edən böhran məhz pandemiyanı uzadan bərabər-

sizliyin görünməmiş ifadəsidir. Dünyada bütün peyvəndlərin 75 faizindən çoxu cəmi 10 ölkədə vurulub», — deyən doktor Tedros Gebreyesus bildirib.

«Bu fikri heç bir diplomatik formaya salmaq mümkün deyil: vaksinlərin böyük hissəsini istehsal edən və alan ölkələrin kiçik bir qrupu bütün dünyada vəziyyətə nəzarət edir», — deyən o əlavə edib.

ÜST rəhbərinin sözlərinə görə, bu günə qədər vurulmuş peyvəndlərin dozaları daha ədalətli paylansaydı, dünyada bütün tibb işçilərinə və yaşlı insanlara kifayət edərdi.

(*Ardı səhifə 4-də*)

(Əvvəli səhifə 3-də)

Doktor Tedros indiyədək COVAX təşəbbüsü çərçivəsində 72 milyon doza vaksinin 125 ölkəyə çatdırıldığını xatırladı. «Bu, onların əhalisinin həttə bir faizinin vaksinasıyası üçün kifayət etməyə bilər», – deyir o qeyd edib. ÜST rəhbəri inkişaf etmiş ölkələri preparatları yoxsul ölkələrlə paylaşmağa çağırıb.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının beynəlxalq ictimaiyyət qarşısında qoyduğu məqsədlərdən bəhs edən Baş direktor deyib ki, hər bir ölkənin əhalisinin ən azı 10 faizi bu ilin sentyabr ayına, 30 faizi isə ilin sonuna qədər peyvənd olunmalıdır. Bu, ölüm hallarının və xəstəliyin ağır formada keçməsinin qarşısını almağa, tibb işçilərini qorumağa, iqtisadiyyata və ictimai həyata yenidən başlamağa imkan verəcək. O həmçinin diaqnostika, müalicə üsulları və peyvəndlərin koronavirusun yeni variantlarına və yeni ştamlarına qarşı effektivliyini hələ qoruyub saxladığını vurğulayıb. Lakin bir çox ölkələrdə virus nəzarətsiz şəkildə yayılmağa və mutasiyaya məruz qalmağa davam edərsə, virusun yeni, daha təhlükəli variantları ortaya çıxa bilər.

«Pandemiyanın idarə olunması milli, regional və beynəlxalq əməkdaşlıq tələb edir»

Azərbaycan Respublikasının səhiyyə nazirinin birinci müavini, səhiyyə nazirinin vəzifələrini müvəqqəti icra edən Teymur Musayev Ümumdünya Səhiyyə Assambleyasında salamlama nitqində Qoşulmama Hərəkatına sədrliyin 2019-2022-ci illər üzrə Azərbaycan Respublikasına həvalə edildiyini Assambleya iştirakçılarının diqqətinə çatdırıb, bu quru-

mun rəhbəri olaraq ölkəmizin COVID-19-la mübarizəyə verdiyi töhfələrdən danışdı. O qeyd edib ki, pandemiyanın idarə olunması və effektiv tədbirlərin görülməsi milli, regional və beynəlxalq əməkdaşlıq, həmrəylik tələb edir.

Daha sonra tədbir iştirakçılarına Azərbaycan hökuməti tərəfindən pandemiya ilə mübarizədə həyata keçirilən uğurlu siyasət barədə ətraflı məlumat verilib.

Həmçinin COVID-19 peyvəndinin ölkələr üzrə qeyri-bərabər paylanması pandemiya ilə mübarizədə yaratdığı

çətinliklər də qeyd olunub.

Çıxışının sonunda Teymur Musayev dünya sivilizasiyasının ən qiymətli aktiv olan insan sağlamlığının qorunması sahəsində ölkələrin birgə səylərini artıracaqlarına inamını ifadə edib və konfransın işinə uğurlar arzulayıb.

Ümumdünya Səhiyyə Assambleyası COVID-19 pandemiyasına qarşı cavab tədbirləri, epidemiyaların qarşısının alınması üçün dünya ölkələrinin fəaliyyəti və əməkdaşlığı məsələlərini müzakirə edib. Həmçinin gündəlikdə duran antibiotiklərə rezistentlik, laboratoriyaların bioloji təhlükəsizliyi, pandemiya zamanı psixi sağlamlıq, HIV/QİÇS, poliomieli, malyariya, Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri və digər mövzular müzakirə olunub, müvafiq qətnamələr qəbul edilib.

Assambleyanın bağlanış mərasimində Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Baş direktoru Tedros Adhanom Gebreyesusun dəvəti əsasında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin videoformatda çıxışı təqdim olunub (**baxın səh. 3-də**).

Milli Məclis səhiyyə qanunvericiliyinə dəyişikliklər edib

Milli Məclisin yaz sessiyasının may ayında keçirilmiş plenar iclaslarında digər məsələlərlə yanaşı, səhiyyə ilə bağlı sənədlər də müzakirə olunub.

Spiker Sahibə Qafarovanın sədrliyi ilə keçən ilk iclasda Səhiyyə komitəsinin sədri Əhliman Əmiraslanov gündəlikdəki iki məsələ – üçüncü oxunuşda baxılan «Şəkərli diabet xəstəliyinə tutulmuş şəxslərə dövlət qayğısı haqqında», «Qanın, qan komponentlərinin donorluğu və qan xidməti haqqında», «Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası haqqında», «Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti haqqında», «Aricılıq haqqında», «Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial adaptasiyası haqqında», «Təhsil haqqında», «Bədən tərbiyəsi və idman haqqında», «Torpaqların dövlət ehtiyatları üçün alınması haqqında», «İnsanın immunitətsizliyi virusunun törətdiyi xəstəliklə mübarizə haqqında» və «Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında» qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi və «Dağınıq skleroz xəstəliyinə tutulmuş şəxslərə dövlət qayğısı haqqında», «Həbs yerlərində saxlanılan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında», «Yaşlıların mühafizəsi haqqında», «Uşaqların icbari dispanserizasiyası haqqında», «Tütün məmulatlarının istifadəsinin məhdudlaşdırılması haqqında», «Peşə təhsili haqqında», «Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında», «Psixoloji yardım haqqında» və «Ümumi təhsil haqqında» qanunlarda dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsi ilə bağlı məlumat verib.

Komitə sədri həmçinin ölkədə koronavirusa qarşı peyvəndləmə prosesindən bəhs edib və

bununla bağlı statistik məlumatları diqqətə çatdırıb.

Deputat Qüdrət Həsənzadə çıxış edərək layihə barədə fikirlərini səsləndirib.

Hər iki qanun layihəsi ayrı-ayrılıqda səsə qoyularaq üçüncü oxunuşda qəbul edilib.

Parlamentin növbəti plenar iclasında «Tibbi sığorta haqqında» Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş) barədə Səhiyyə komitəsinin sədri Əhliman Əmiraslanov məlumat verib. Bildirib ki, bu dəyişikliklər tibbi xidmətlər üçün müraciət edən şəxslərin dəstəklənməsinə, onların tibb müəssisələrinə müraciət imkanlarının artırılmasına xidmət edir.

Qanun layihəsi səsə qoyularaq birinci oxunuşda təsdiqlənib.

Milli Məclisin növbəti plenar iclaslarında qanun layihəsi ikinci və üçüncü oxunuşda da qəbul olunub.

Parlamentin mayın 27-də keçirilmiş iclasında həmçinin «Azərbaycan Respublikasının 2020-ci il dövlət büdcəsinin icrası haqqında» Qanun layihəsi də birinci oxunuşda müzakirə edilib.

Qanun layihəsi barədə məlumat verən İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Tahir Mirkişili bildirib ki, 2020-ci ilin dövlət büdcəsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin müəyyən etdiyi strateji inkişaf prioritetləri və sosial-iqtisadi siyasət istiqamətləri ilə uzlaşdırılaraq, global iqtisadiyyatda gedən proseslərin, COVID-19 pandemiyasının və Vətən müharibəsinin icmal və dövlət büdcələrinin əsas parametrlərinə ehtimal olunan təsirləri nəzərə alınmaqla, çevik formada icra edilib. Komitə sədri deyib ki, 2020-ci ilin əvvəlindən başlayaraq dünyada COVID-19 pandemiyasının sürətlə yayılması iqtisadi

fəallığın zəifləməsinə səbəb olub. Pandemiyanın Azərbaycan iqtisadiyyatına mümkün mənfi təsirlərinin azaldılması, əhalinin sosial rifahının qorunması və iqtisadi inkişafın davamlılığının təmin edilməsi üçün dövlət tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində ölkə iqtisadiyyatının daha kəskin enişinin qarşısı alınıb. Məlumat verilib ki,

COVID-19 pandemiyası ilə mübarizə və onun fəsadlarının aradan qaldırılması büdcənin icrasına da təsir göstərərək, sosial məzmunlu xərclərin yüksəldilməsini labüd edib. Sosialyönümlü xərclərin 2020-ci il dövlət büdcəsində icrası xərclərin 36,5 faizi və ya 9654,2 milyon manat həcmində olub. Ümumiyyətlə, son 5 ildə sosialyönümlü xərclərin dövlət büdcəsinin xərclərində xüsusi çəkisi natural ifadədə 3,5 milyard manat və ya 1,6 dəfə artıb. Hesabat ilində dövlət büdcəsindən 1,7 milyard manatlıq səhiyyə xərcləri icra olunub. İcbari Tibbi Sığortanın fəaliyyəti üçün 950 milyon manat, koronavirus (COVID-19) pandemiyası ilə mübarizə tədbirləri üçün 2 milyard manat yaxın vəsaitin icrası təmin edilib. Tahir Mirkişili bildirib ki, keçən il üçün dövlət büdcəsinin icrası əsas dövlət və sosial vəzifələrin həyata keçirilməsi, Vətən müharibəsində qələbənin təmin olunması, əhalinin sosial müdafiəsinin daha da yaxşılaşdırılması, ölkədə makroiqtisadi sabitliyin qorunması, COVID-19 pandemiyası ilə müba-

rizə və iqtisadi subyektlərin dəstəklənməsində müsbət rol oynayıb.

Sonra çıxış edən maliyyə naziri Samir Şərifov deyib ki, ötən il Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi, rəşadətli Azərbaycan Ordusunun şücaəti sayəsində işğalçı Ermənistan üzərində parlaq Qələbə qazanılıb, torpaqlarımız işğaldan azad edi-

lib. Bununla yanaşı, ötən ilin əvvəlindən ölkə iqtisadiyyatı ağır sınağa çəkilərək, iki xarici şokla üzləşib. Bu, ilk növbədə, koronavirus pandemiyası ilə bağlı problemlər və iqtisadiyyatın yeni reallıqlara uyğunlaşması, digər tərəfdən isə dünya bazarında xam neftə tələbatın azalması nəticəsində neft və neft məhsullarının qiymətlərinin kəskin aşağı düşməsidir. Qeyd olunub ki, pandemiyanın yaratdığı keyfiyyətə yeni mühit əhalinin həssas sosial qruplarına, sahibkarlıq subyektlərinə, kiçik və orta biznesə, səhiyyə sahəsinə, dövlət şirkətlərinə dövlət maliyyə dəstəyinin göstərilməsini zəruri edib. Ölkə Prezidentinin tapşırığına əsasən, hökumət tərəfindən kompleks sosial-iqtisadi tədbirlər proqramı hazırlanıb və icrasına başlanılıb. Bunları nəzərə alaraq, dövlət və icmal büdcələrinin prioritetliyi və ünvanlılığı artırılmaqla həyata keçirilib. Hesabat ilində bütün sosial öhdəliklərin vaxtında və tam həcmdə yerinə yetirilməsi ilə yanaşı, yeni yaranmış reallıqlara müvafiq olaraq pandemiya şəraitində işləyən tibb işçilərinə xüsusi əlavələr

ödənilib, pandemiya zamanı zərər çəkən sahələrin dəstəklənməsi nəticəsində, pandemiyanın ölkə iqtisadiyyatına, əhalinin sağlamlığına və sosial-iqtisadi vəziyyətinə təsirinə endirilməsinə nail olunub.

Nazir öz çıxışında qeyd edib ki, Azərbaycan dövlətinin pandemiya ilə mübarizə istiqamətində ötən il ərzində gördüyü tədbirlər beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən də izlənilib. Belə ki, Beynəlxalq Valyuta Fondu Azərbaycan hökumətinin COVID-19 pandemiyasına qarşı həyata keçirdiyi mübarizə tədbirlərinin, o cümlədən xəstəliyin yayılma sürətinin azaldılması və insanların sağlamlığının qorunması ilə bağlı səhiyyə və iqtisadiyyat sahələrinə verdiyi dəstəyin, həssas qruplara aid vətəndaşlara yardım olunmasının mühüm rolunu vurğulayıb.

Bildirilib ki, ötən il ərzində dövlət büdcəsinin xərcləri optimallaşdırılıb, bir sıra sahələrdə xərclər azaldılıb. 2020-ci ilin dövlət büdcəsinin sosialyönümlü xərcləri 33,3 faiz və yaxud 8 milyard 805 milyon manat təşkil edib. COVID-19 pandemiyası ilə mübarizə tədbirlərinə dair proqramın icrasına 1 milyard 970 milyon manat vəsait istifadə olunub. Burada səhiyyə tədbirləri üzrə xərclər 613 milyon manat təşkil edib. Azərbaycan dövləti koronavirusla mübarizə sahəsində beynəlxalq səviyyəli tədbirlərdə də fəal iştirak edib. Ölkə Prezidentinin tapşırığı ilə dövlətimiz tərəfindən beynəlxalq təşkilatlara və xarici ölkələrə yardım məqsədilə 39 milyon manat məbləğində vəsait ödənilib.

Sonra Hesablama Palatasının sədri Vüqar Gülməmmədov qanun layihəsinə və Azərbaycan Respublikasının 2020-ci il dövlət büdcəsinin icrasına dair illik hesabatı qurumun rəyini təqdim edib.

Müzakirələrdən sonra «Azərbaycan Respublikasının 2020-ci il dövlət büdcəsinin icrası haqqında» qanun layihəsi birinci oxunuşda qəbul olunub.

Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahın brifinqi keçirildi

Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahın brifinqində səhiyyə nazirinin birinci müavini Teymur Musayev və Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin (TƏBİB) Xəstəliklərin profilaktikası və kontrolu departamentinin müdiri Yaqut Qarayeva jurnalistlərin suallarına cavab veriblər.

TƏBİB rəsmisi bildirib ki, ölkəmizdə epidemioloji vəziyyət nəzarət altında saxlanılır və müsbət dinamika mövcuddur – koronavirusdan sağalanların sayının yeni yoluxanların sayını ötməsi müsbət dinamikanın göstəricisidir. Onun sözlərinə görə, ən çox yoluxmaların müşahidə olunduğu noyabr-dekabr aylarında aparılan testlər arasında pozitiv nəticələrin payı 30 faizə qədər çatırdı: «Bundan sonra sərt karantin rejimi tətbiq olundu və yoluxmaların sayı azalmağa doğru getdi. Yanvarın ortalarından başlayaraq mərhələli şəkildə yumşalmalar tətbiq olundu. Yanvarın 18-də isə ölkəmizdə vaksinasiya prosesinə başlanıldı. Bundan sonra yoluxmaların sayı artsa da, maksimum yoluxma halı 2000-2500 arasında dəyişdi. Həmin vaxt aparılan testlər arasında pozitiv nəticələrin payı 19 faizə çatırdı. Hazırda isə sərt karantin rejiminə getmədən, sosial həyatda bəzi aktivlikləri saxlamaqla yeni yoluxmaların sayında mərhələli şəkildə enmə müşahidə olunur, yoluxma əmsalı 10 faizə yaxınlaşır. Bu da çox yaxşı nəticədir».

Dünyada COVID-19-la bağlı vəziyyət haqqında məlumat verən Yaqut Qarayeva deyib ki, yer üzündə koronavirusa yoluxanların sayı 155 milyonu, bu xəstəlikdən ölənlərin sayı 3 milyonu ötüb. Qlobal miqyasda gündəlik 800 mindən çox yeni yoluxma qeydə alınır, ən çox yoluxma halları ABŞ, Hindistan və Braziliyada baş verir.

Son həftələr Hindistanın koronavirusa görə daha çox gündəmdə olduğunu deyən departament rəhbəri oradan gələn məlumatların hər kəsi narahat etdiyini söyləyib: «Orada gündəlik yeni yoluxma və ölüm hallarında rekordlar qeydə alınır. Hindistanda COVID-19-un mutasiya etmiş yeni ştamı rəsmi olaraq təsdiqlənib. Hindistan ştamının xəstəliyin gedişatına, ağırlıq dərəcəsinə təsiri haqqında rəsmi araşdırmalara əsaslanmış məlumatlar hələ ki yoxdur. Azərbaycanda bu

cür testlərin aparılması imkanı olan laboratoriyalar mövcuddur. Yeni məlumatlar olduğu zaman ictimaiyyətə açıqlanacaq», – deyər Y.Qarayeva bildirib.

Onun sözlərinə görə, istər pandemiyanın başlanğıc mərhələsində, istərsə də indi yeni yoluxmaların və ümumi yoluxmaların yaş qrupları üzrə bölgüsü, demək olar ki, dəyişməyib və eyni faizlərlə davam edir. Ən çox yoluxma halları sosial aktiv yaş qruplarında – yaşı 30-59 arası olan vətəndaşlarda qeydə alınır. Ölkəmizdə qadınlar arasında daha

çox yoluxma müşahidə olunur.

TƏBİB-in departament müdirinin sözlərinə görə, ölkə üzrə yeni yoluxma hallarının 54 faizi Bakıda qeydə alınır. Növbəti yerdə isə Abşeron rayonu dayanır. Digər bölgələrdə xüsusi diqqət cəlb edən dəyişiklik yoxdur, vəziyyət stabil olaraq qiymətləndirilə bilər. Paytaxtın rayonlarına gəlinə, Binəqədi və Xətai rayonlarında yoluxmalar daha çoxdur.

Y.Qarayeva qeyd edib ki, Azərbaycanda koronavirusla bağlı epidemioloji vəziyyətin stabilliyinə düzgün aparılan karantin siyasəti, vətəndaşlar tərəfindən doğru yanaşma, fiziki məsafənin saxlanması, maskadan daha çox və düzgün istifadə edilməsi nəticəsində nail olunub. Çalışmalıyıq ki, bu nailiyyətləri itməsin.

Səhiyyə nazirinin birinci müavini Teymur Musayev brifinqdə deyib ki, Nazirlər Kabinetinin 2021-2022-ci illər üçün yeni növ koronavirus (COVID-19) əleyhi-

nə qəbul etdiyi Vaksinasiya Strategiyasının əsas prinsipləri könüllülük, şəffaflıq, təhlükəsizlik və ədalətlikdir. Həmin şərtləri qorumaq və onlara əməl etməklə yanvarın 18-dən ölkəmizdə vaksinasiya genişmiqyaslı şəkildə və uğurla aparılır.

T.Musayev bildirib ki, artıq səhiyyə işçilərinin 90 faizə qədər peyvənd olunub. Təhsil sektorunda çalışanların vaksinasiya faizi də həmin rəqəmə yaxınlaşır. Son iki həftə ərzində stasionar koronavirus xəstələrinin sayı getdikcə azalır. Reanimasiyada yatan yaşlı xəstələrin sayı

getdikcə azalsa da, hələ arzu olunan sürət yoxdur. Bu, yaşlı əhəlinin həmin xəstəliyi daha ağır keçirməsi ilə əlaqədardır. «Dünyada vaksin uğrunda mübarizə gedir. Ölkələr arasında vaksinlərin bölgüsü qeyri-ədalətli aparılır. Buna baxmayaraq, Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin müdrik siyasəti və nüfuzu sayəsində ölkəmiz vaksinlərlə davamlı olaraq təmin edilir», – deyər səhiyyə nazirinin birinci müavini bildirib.

O qeyd edib ki, son vaxtlar beynəlxalq elmi çevrələrdə vaksinasiyanın mövsümi xarakter daşıyacağı ehtimalı irəli sürülür. Bu da o deməkdir ki, hər il mövsümi grip vaksinasiyası kimi, COVID-19-a qarşı vaksinasiyaya da ehtiyac duyula bilər.

Səhiyyə nazirinin birinci müavininin sözlərinə görə, bununla əlaqədar ölkəmizin rəsmiləri vaksin istehsalçılarının hamısı ilə, o cümlədən Avropa və ABŞ istehsalçıları ilə birbaşa danışıqlar apa-

rırlar. Azərbaycana müxtəlif vaksinlərin gətirilməsi təmin ediləcək.

Teymur Musayev deyib ki, ölkəmizə gətirilən və tətbiq olunan COVID-19 əleyhinə bütün vaksinlər təhlükəsiz və effektivdir. İndiyədək 600 min nəfərə yaxın vətəndaş hər iki dozanı qəbul edib. İki doza alanlar arasında yoluxma sayı çox azdır, yoluxanlar da xəstəliyin ağır formasından tam qorunurlar. O qeyd edib ki, vaksinasiya olunmaq heç də digər qorunma vasitələrindən imtina etmək mənası daşımır. Hazırda maska taxılması, məsafə saxlanması və digər gigiyenik prosedurlara əməl olunması məcburi və mütləqdir.

Səhiyyə nazirinin birinci müavini vaksinlərin fərqi barədə də danışır, onların müxtəlif cür hazırlandığını bildirib: «Azərbaycanda koronavirusa qarşı ilk tətbiq olunan Çinin «Sinovac» şirkətinin vaksinidir. Bu, inaktivləşdirilmiş vaksin-dir. Artıq ölkəmizə «Vaxzevria» və «Sputnik V» vaksinləri də gətirilib və onların da tətbiqinə başlanılır. Ölkəmizdə tətbiq olunan bütün vaksinlər təhlükəsiz və səmərəlidir. Onlar barədə əlimizdə olan məlumatlar mayın 10-dan etibarən Azərbaycanın bütün ərazisində 18 yaşına çatmış vətəndaşların vaksinasiya kampaniyasında iştirak etməsinə əsas verir. Bu, böyük bir imkandır və bu imkan peyvəndlərin kifayət qədər olmasına əsaslanır. Digər bir məsələ ondan ibarətdir ki, könüllülük prinsipi qorunaraq və eyni zamanda, vətəndaşlıq məsuliyyəti hiss edərək, dünyanın qabaqcıl ölkələrində olduğu kimi, bu prosesə kütləvi surətdə qoşulmaqla qısa müddətdə normal həyata qayıtmaq imkanı var. Bu imkanı əldən vermək olmaz və Səhiyyə Nazirliyinin rəsmisi kimi 18 yaşa tamam olan hər bir vətəndaşı həmin kampaniyaya qoşulmağa çağırıram. Nəinki öz sağlamlığı və həyatı, həm də doğmalarının, əzizlərinin həyatını düşünərək bu mühüm kampaniyaya qoşulmaqla ölkəmizin, cəmiyyətimizin normal həyata dönüşünü təmin etmək olar», – deyər T.Musayev bildirib.

Rusiyanın «Sputnik V» peyvəndinin ilk partiyası Azərbaycana gətirilib

Dövlətlərarası razılaşmaya əsasən Rusiya istehsalı olan «Sputnik V» vaksininin ilk partiyası bu ölkədən Azərbaycana gətirilib. Bu peyvəndin 40 min dozasını daşıyan təyyarə Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportuna enib.

Təyyarəni hava limanında Azərbaycanın xarici işlər nazirinin müavini Xələf Xələfov, səhiyyə nazirinin müavini Viktor Qasımov, Rusiyanın ölkəmizdəki səfiri Mixail Boçarnikov və digər rəsmi şəxslər qarşılayıblar.

Xələf Xələfov jurnalistlərə açıqlamasında vurğulayıb ki, koronavirus əleyhinə «Sputnik V» vaksininin ilk partiyasının Azərbaycana gətirilməsi Rusiya ilə mövcud olan dostluq, əməkdaşlıq və strateji əlaqələrin sıx

olmasının növbəti təzahürüdür: «Ümid edirəm ki, bu əməkdaşlıq nəticəsində ölkələrimiz pandemiya qarşı mübarizədə müvəffəqiyyət qazanacaqlar. Azərbaycanın pandemiya ilə mübarizədə beynəlxalq əməkdaşlığı bundan sonra daha da genişlənəcək. Bütün bunlar əhalimizin rifahına, vətəndaşlarımızın sağlamlığına yönəlib».

Səfir Mixail Boçarnikov «Sputnik V» vaksininin ilk partiyasının xüsusi bir gündə – Pasa bayramında Bakıya gətirilməsindən məmnun olduğunu ifadə edib: «Pasa insanlara sülh və xeyirxahlıqla müraciət etməkdir. Peyvəndin Bakıya gətirilməsi Rusiyanın Azərbaycana münasibətində dostluq jestidir. Peyvənd Azərbaycanın korona-

virus infeksiyasına qarşı mübarizəsinə öz töhfəsini verəcək».

Onun sözlərinə görə, «Sputnik V» vaksinini özünü dünyada çox yaxşı göstərən və artıq 64 ölkədə qeydiyyatdan keçib: «Rəqəmlər artıq öz sözünü deyir. Rusiya pandemiya qarşı mübarizədə qardaş Azərbaycana kömək etmək üçün əlindən gələni edir. Əminəm ki, bugünkü aksiya ölkələrimiz arasında çox yaxın və mehriban xarakterli münasibətlərin daha da möhkəmləndirilməsinə xidmət edəcək».

Qarşılanma mərasimində çıxış edən səhiyyə nazirinin müavini Viktor Qasımov qeyd edib ki, pandemiya qarşı effektiv mübarizə üsulu əhəlinin peyvənd olunmasıdır: «Bildiyiniz kimi, Azərbaycanda bu ilin

yanvar ayından peyvəndlənməyə başlanılıb. Prezident İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın siyasi dəstəyi və gündəlik nəzarəti nəticəsində artıq ölkəyə 2 milyondan çox doza peyvənd gətirilib. İlk olaraq Çin istehsalı olan peyvənddən istifadə olunub. Sonra «AstraZeneca» vaksinləri gətirilib. Bu gün burada

«Sputnik V» vaksininin də gəldiyinə şahid olduq».

Onun sözlərinə görə, «Sputnik V» yüksək effektivliyə malikdir: «Artıq 1 milyona yaxın vətəndaşımız peyvənd olunub və bu proses uğurla davam edir. Rusiya ilə Azərbaycanın yaxın münasibətləri var və bu gün vaksinlərin gəlməsi də bunun bariz nümunəsidir».

Azərbaycanın sədrliyi ilə Qoşulmama Hərəkatı səhiyyə nazirlərinin videokonfransı

Azərbaycanın sədrlik etdiyi Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində üzv ölkələrin səhiyyə nazirlərinin video-konfrans formatında görüşü keçirilib.

Görüşdə açılış nitqi ilə çıxış edən Azərbaycan Respublikası səhiyyə nazirinin birinci müavini, səhiyyə nazirinin vəzifələrini müvəqqəti icra edən Teymur Musayev videokonfrans iştirakçılarını salamlayıb, 2021-ci ilin pandemiya ilə mübarizə ili olduğunu qeyd edərək, Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində ictimai səhiyyə sahəsində global səylərin birləşdirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb: «Çoxtərəfli Hərəkatın dəstəyini təsdiqləyirik. Bunun təməlinə Birləşmiş Millətlər

Təşkilatı dayanır və sözü gedən qurumun Baş katibinin pandemiya ilə mübarizə planlarına və təşəbbüslərinə tam dəstəyimizi bildiririk. Bu global problemi effektiv və vaxtında həll etmək üçün milli, regional və beynəlxalq səviyyədə razılaşdırılmış tədbirlərin görülməsi vacibdir».

İclasda qonaq qismində dəvət edilmiş Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Baş direktoru Tedros Adhanom Gebreyesus və South Centrenin icraçı direktoru çıxış edərək, pandemiya ilə mübarizədə iştirak edən tibb işçilərinə təşəkkür ediblər, COVID-19 ilə mübarizədə vaksinasianın əhəmiyyətini diqqətə çatdırıblar.

Konfransda Qlobal Səhiyyə Həmrəyliyi prinsipinə əsaslanan əməkdaşlıq bir daha vurğulanıb.

«Müasir dünyada keyfiyyətli tibb təhsili olduqca vacib məsələdir»

Teymur Musayev Türkiyənin Qazi Universitetinin nümayəndə heyətini qəbul edib

Səhiyyə nazirinin birinci müavini, səhiyyə naziri səlahiyyətlərini icra edən Teymur Musayev Türkiyənin Qazi Universitetinin nümayəndə heyətini qəbul edib. Görüşdə Azərbaycan Tibb Universitetinin (ATU) rektoru, professor Gəray Gəraybəyli də iştirak edib.

Bu barədə nazirliyin mətbuat xidmətindən verilən məlumatda bildirilir ki, **Teymur Musayev** ölkələrimiz arasında bütün sahələrdə, o cümlədən tibb sahəsində qarşılıqlı faydalı əlaqələrin mövcudluğunu vurğulayıb: «Müasir dünyada keyfiyyətli tibb təhsili olduqca vacib məsələdir. Bu mənada, ATU və Qazi Universitetinin əməkdaşlığı, o cümlədən elmi və təcrübə biliklər mübadiləsi

aparılməsi tibb işçilərimizin vətəndaşların sağlamlığının kəşiyində daha peşəkarlıqla dayana bilməsi baxımından çox önəmlidir. Mən Vətən müharibəsi dövründə türkiyəli həmkarlarımızın dəstəyini də xüsusi vurğulamaq istərdim. Biz, eyni zamanda, COVID-19 pandemiyası ilə mübarizə sahəsində də yaxından əməkdaşlıq edirik. Məhz Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi uğurlu siyasət nəticəsində Azərbaycan bu global təhlükədən daha az itkilərlə çıxmağı bacarıb».

Professor Gəray Gəraybəyli rəhbəri olduğu ATU ilə Türkiyənin tibb üzrə ixtisaslaşmış universitetləri arasındakı əlaqələrdən danışdı: «Bizim Qazi Universiteti ilə işlək əməkdaşlıq müqavilələrimiz var. Ölkə Prezidenti İlham Əliyevin

imzaladığı «2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması üzrə Dövlət Proqramı»nın rəhbər tutaraq, biz iki universitet arasındakı memorandumu yenilədik. Tələbələrımız Qazi Universitetində keçirilən tibb bacısı, stomatologiya və tibb ixtisasları üzrə dərslərə onlayn olaraq qatıldılar. Qeyd edim ki, ATU-da keçən ildən etibarən 4 yeni ixtisas üzrə qəbul aparılır. Bu ixtisaslar üzrə də türkiyəli həmkarlarımızdan kömək görürük».

Qazi Universitetinin rektoru, professor Musa Yıldız 95 yaşlı ali məktəbin 11 fakültə, 1 kollec, 3 peşə məktəbi və 5 institut ilə insanların xidmətində olduğunu diqqətə çatdırıb: «Qardaş Azərbaycana hər zaman bütün imkanlarımızla yardım etməyə hazırıq. «İki dövlət, bir millət» anlayışı Qarabağ müharibəsi ilə tam şəkildə təsdiqləndi».

Görüşün sonunda universitetlər arasındakı əlaqələrin daha da möhkəmləndirilməsi, gələcəkdə elmi və təcrübə biliklər mübadiləsinin artırılması qərara alınıb.

Ulu Öndər Heydər Əliyevə həsr olunan anım tədbiri keçirilib

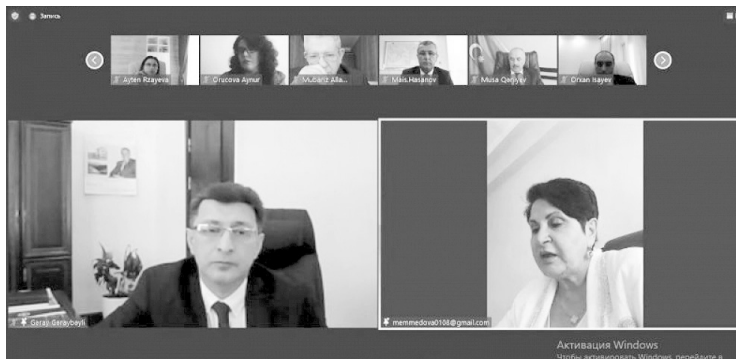
Azərbaycan Tibb Universitetində (ATU) Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 98-ci ildönümünə həsr olunmuş onlayn formatda tədbir keçirilib.

ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli Ulu Öndərin həyat və fəaliyyəti ilə bağlı geniş məlumat verib. O, Ümummilli Liderin Azərbaycan tarixinin XX əsrin ikinci yarısı – XXI əsrin əvvəllərində ən görkəmli siması olduğunu qeyd edərək deyib: «Heydər Əliyev Azərbaycan tarixinə görkəmli siyasi və dövlət xadimi, dövlətimizi və dövlətçiliyimizi qoruyub saxlayan dahi rəhbər kimi daxil olub».

dan, Azərbaycan dövlətinin möhkəmləndirilməsi və dünyada öz layiqli yerini tutması istiqamətində göstərdiyi fəaliyyətdən söhbət açıb.

Xarici dillər kafedrasının müdiri, professor Zemfira Məmmədova Heydər Əliyev şəxsiyyətdən və onun dünya liderləri arasındakı nüfuzundan bəhs edib, ölkəmizdə ictimai-siyasi sabitliyin qorunub saxlanmasında göstərdiyi xidmətlərdən danışdı.

İctimai səhiyyə fakültəsinin tələbəsi Taleh Qasımov çıxışında Ulu Öndərin bütün sahələrə, o cümlədən təhsilin inkişafına böyük önəm verdiyini bildirib.

Ulu Öndərin şərəfli ömrü yolundan bəhs edən rektor onun gərgin dövlət quruculuğu fəaliyyətindən, Ermənistanın təcavüzü nəticəsində işğal olunmuş torpaqlarımızın azad edilməsi üçün söylərdən söhbət açıb: «Heydər Əliyevin ən böyük arzusu işğal altındakı torpaqlarımızın, xüsusilə Azərbaycanın incisi sayılan Şuşanın azad olunmasını görmək idi. Onun bu arzusunu Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli Ordumuz 44 gün ərzində reallaşdırdı. İllər ötəcək, əsrlər bir-birini əvəz edəcək, ancaq Heydər Əliyevin dahi siyasi xadim kimi əziz xatirəsi daim könüllərimizdə yaşayacaqdır».

Anım tədbirində çıxış edən ATU-nun İctimai fənlər kafedrasının professoru Fəxrəddin Məmmədov Ulu Öndərin nəsil-lərə örnek olan həyat yolun-

Ümummilli Liderin Azərbaycan gənclərinin əsl vətəndaş kimi yetişməsi üçün lazımı şərait yaratdığını deyib.

Qeyd edək ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının ildönümü ərəfəsində ATU-da daha bir aksiya keçirilib. Universitetin rektoru professor Gəray Gəraybəyli və həkim-oftalmoloq Qurban İsmayılovun təşəbbüsü ilə hər il keçirilən və artıq ənənə halını alan bu tədbirdə bu dəfə aztəminatlı ailələrdən olan 17 tələbənin gözündə pulsuz olaraq zəruri cərrahiyyə əməliyyatı aparılıb.

Universitetin Tədris Cərrahiyyə Klinikasının Oftalmologiya şöbəsinin müdiri Qurban İsmayılov qeyd edib ki, əməliyyat edilənlərdən 2-si rezident, digərləri tələbələrdir. Onların gözündə eksimer lazer əməliyyatı icra olunub.

Azərbaycan Tibb Universiteti (ATU) ilə Fövqəladə Hallar Nazirliyinin (FHN) Akademiyası arasında elm və təhsilə dair əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb.

Bu münasibətlə FHN Akademiyasında keçirilən görüşdə Akademiyanın rəisi, general-mayor Baba Salayev ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəylinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətinə təhsil müəssisəsi haqqında ətraflı məlumat verib. Akademiyada elm və tədris prosesinin yüksək səviyyədə təşkili üçün hərtərəfli şərait yaradıldığını bildiren B.Salayev burada iki ixtisas üzrə dörd fakültənin, altı kafedranın fəaliyyət göstərdiyini, təhsilin

ATU ilə FHN Akademiyası arasında əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb

bakalavriat səviyyəsi üzrə əyani və qiyabi şöbələrdə, həmçinin magistratura səviyyəsində təşkil olunduğunu deyib.

G.Gəraybəyli əməkdaşlığın

hər iki təhsil müəssisəsi üçün uğurlu olacağından əminliyini bildirib, FHN Akademiyası ilə işbirliyindən gözləntilərini açıqlayıb. ATU-da tədris-təhsil pro-

sesinin təşkili, son dövrdə aparılan islahatlar haqqında görüş iştirakçılarına ətraflı məlumat verən rektor universitet nəzdində fəaliyyət göstərən klinikaların işindən, tələbə və rezidentlərin inkişafı üçün həyata keçirilən layihələrdən də söz açıb. O, ötən il ATU əməkdaşları və həkimlərinin Azərbaycan üçün təyüklü iki cəbhədə – Vətən müharibəsində və koronavirusla mübarizədə aktiv iştirak etdiklərini diqqətə çatdırıb.

Daha sonra hər iki təhsil müəssisəsi arasında elm və təhsilə dair əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb. Sənəddə elmi tədqiqat işlərinin aparılması sahə-

sində birgə fəaliyyət, müvafiq təhsil müəssisələrinin əlaqələrinin genişləndirilməsi, müxtəlif birgə layihələrin, elmi, tədris və metodiki dərslər və nəşrlərin hazırlanması və bir sıra digər məsələlər nəzərdə tutulub. Qeyd olunub ki, ATU və FHN Akademiyasının işbirliyi tibb təhsili sahəsində peşəkar kadrların yetişdirilməsi işinə də öz töhfəsini verəcək.

Görüşdən sonra G.Gəraybəylinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti FHN Akademiyasının maddi-texniki bazası, tədris şəraiti və Heydər Əliyev Mərkəzi ilə yaxından tanış olub.

**Azərbaycan Respublikası-
nın Səhiyyə Nazirliyi,
Heydər Əliyev Fondu, Hey-
dər Əliyev Mərkəzi, Milli
Onkologiya Mərkəzi, Azər-
baycan Onkoloqlar Cəmiyyə-
ti, Amerika Kliniki Onkologi-
ya Cəmiyyəti və «Regional
İnkişaf» İctimai Birliyinin
birgə təşkilatçılığı ilə Azər-
baycanda onkoloji xidmətin
yaradılmasının 80 illiyinə
həsr edilmiş «Bədxassəli şiş-
lərin diaqnostikası və müali-
cəsinə müasir yanaşma»
mövzusunda beynəlxalq elmi
konfrans keçirilib.**

Heydər Əliyev Mərkəzində karantin rejiminin tələbləri nəzərə alınaraq təşkil edilən konfrans giriş sözü ilə açan **Milli Onkologiya Mərkəzinin Baş direktoru, akademik Cəmil Əliyev** Azərbaycanda onkoloji xidmətin yaradılması və 80 il ərzində keçdiyi tarixi yol haqqında konfrans iştirakçılarına məlumat verib. C.Əliyev bildirib ki, ölkəmizdə onkoloji xidmətin fəaliyyətinin yüksək səviyyəyə çatması, səmərəliliyinin dinamik şəkildə artması və ən müasir standartlara cavab verməsi bu sahədə çalışan insanların gərgin əməyi, dövlətimizin daimi qayğısı və diqqəti nəticəsində mümkün olub. Onkoloji xidmətin flaqmanı olan Milli Onkologiya Mərkəzinin nanotexnologiyalarla təchiz olunmuş müayinə və müalicə strukturlarının, poliklinika və cərrahiyyə korpuslarının, Uşaq Onkoloji Klinikasının tikilib istifadəyə verilməsində ölkə Prezidenti İlham Əliyevin, Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın çox böyük səyləri və əməyi var.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti Aparatının Humanitar siyasət, diaspora, multikulturalizm və dini məsələlər şöbəsinin müdiri Fərəh Əliyeva Prezident İlham Əliyevin konfrans iştirakçılarına ünvanladığı təbrik məktubunu səsləndirib. Fərəh Əliyeva 80 illik yubiley münasibətilə təbriklərini çatdırıb, konfransın işinə uğurlar arzulayıb.

Tədbirdə çıxış edən səhiyyə nazirinin birinci müavini, **səhiyyə nazirinin səlahiyyətlərini icra edən Teymur Musayev** yüz il əvvəl Azərbaycanda onkoloji xidmətin ilk özəklərinin yarandığını, 80 il əvvəl – 1941-ci ildə isə onkoloji xidmətin ilk ixtisaslaşdırılmış, müstəqil tibb müəssisəsinin – bugünkü Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi Milli Onkologiya Mərkəzinin sələfi olan Elmi Tədqiqat Rentgenologiya və Radiologiya İnstitutunun yaradıldığını xatırladı. Ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycanda ilk rəhbərliyi dövrünü respublika onkologiyasının yüksəliş mərhələsi adlandıran natiq həmin dövrdə onkoloji xidmətin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi məqsədilə görülən

işlərdən, Ulu Öndərin şəxsi təşəbbüsü ilə SSRİ-nin aparıcı onkoloji mərkəzlərində respublikamız üçün mütəxəssislərin hazırlanmasından söz açıb.

Səhiyyə nazirinin birinci müavini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi illərində ölkə səhiyyəsinin, o cümlədən onkologiyasının çiçəklənməsindən danışdı: «İyirmi ilə yaxın bir müddətdə ölkəmizdə səhiyyə müəssisələrinin maddi-texniki bazası əsaslı surətdə yenilənib, onlar üçün müasir tələblərə cavab verən yeni binalar inşa olu-

dində yaradılmış Uşaq Onkoloji Klinikası regionda birinci belə ixtisaslaşdırılmış tibb müəssisəsidir.

Səhiyyə nazirinin birinci müavini 30 ildən artıqdır bu böyük səhiyyə müəssisəsinə başçılıq edən akademik Cəmil Əliyevin xidmətlərini xüsusi vurğulayıb, Milli Onkologiya Mərkəzində bu elm və səhiyyə müəssisəsinin ənənələrini yaşadan layiqli gənc nəslin formalaşdığını deyib. Bildirib ki, hazırda Mərkəzdə onkoloji xəstəliklərin profilaktikası, aşkarlanması və müalicəsi üzrə işlər

rəhbərlik etmiş İsaak Ginzburq, Mustafa Əlikişibəyov, Rəhim Rəhimov kimi tanınmış alimlərin hər biri Azərbaycanda onkoloji xidmətin inkişafına çox böyük töhfələr verib.

Səhiyyə Nazirliyinin onkologiya üzrə baş mütəxəssisi Azad Kərimli təəssüflə bildirib ki, bütün dünyada olduğu kimi, Azərbaycanda da onkoloji xəstələrin sayı çoxalır. Əgər 2016-cı ilə ölkəmizdə 44 minə yaxın onkoloji xəstə qeydiyyatda olmuşdusa, 2020-ci ildə bu göstərici 54 400 nəfərə çatıb. Lakin burada demoqrafik göstəriciləri,

soru Devid Kerr, ABŞ-ın Vaşinqton Universitetinin professoru, Amerika Kliniki Onkologiya Cəmiyyətinin icraçı vitse-prezidenti professor Culi Qralou, Türkiyənin Hacettepe Universitetinin professoru Şuayib Yalçın ölkə onkoloqlarını yubiley münasibətilə təbrik ediblər.

Konfrans öz işini Milli Onkologiya Mərkəzinin aparıcı mütəxəssislərinin, həmçinin Amerika Birləşmiş Ştatlarının Vaşinqton və Qərbi Virciniya Universitetlərinin, Filadelfiyanın Fox Chase Xərçəng Mərkəzinin, Veill Cornell Tibb Uni-

Azərbaycanda onkoloji xidmətin 80 illiyinə həsr edilmiş beynəlxalq elmi konfrans keçirilib

nub, yaxud əvvəlki binalar əsaslı təmir edilib. Tibb ocaqlarının avadanlıqla, cihazlarla, dərman vasitələri ilə təchizatı təkmilləşdirilib, kadr potensialı gücləndirilib. Həyatı xüsusi müalicədən və dərman preparatlarından asılı olan xəstələrin normal yaşayışı üçün dövlət proqramları qəbul edilib. Bütün bu sadalananlar ümumilikdə ölkəmizdə əhalinin sağlamlığının qorunmasında inqilabi sığrayışı, o cümlədən də onkoloji xidmətin inkişafını təmin edib.

2006-cı ildə Milli Məclisin qəbul etdiyi və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin imzaladığı «Onkoloji yardım haqqında» Qanun, onun icrası ilə əlaqədar «Onkoloji xəstələrin şiş əleyhinə əsas preparatlarla təminatı üzrə Tədbirlər Proqramı» və sonradan qəbul olunan yeni dövlət proqramları, onkoloji xidmətin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi, Mərkəzin cərrahiyyə, uşaq onkologiyası, yeni müalicə korpuslarının, Nüvə Təbabəti Mərkəzinin, müasir səviyyəli laboratoriyalarının açılması, tibb ocağının ən müasir tibbi texnika ilə, o cümlədən mobil diaqnostik komplekslə təchiz olunması və sair məhz dövlət başçısının bu sahəyə diqqət və qayğısının təzahürüdür».

Teymur Musayev Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın ümumilikdə səhiyyəyə, o cümlədən onkologiya sahəsinə daim diqqət yetirdiyini, onkoloji xəstələri, xüsusən də şiş xəstəliklərindən əziyyət çəkən uşaqları qayğı ilə əhatə etdiyini deyib, bildirib ki, onun təşəbbüsü və himayəsi ilə Milli Onkologiya Mərkəzinin nəz-

uğurla həyata keçirilir: «Onkoloji xidmətin effektivliyini təkcə cümlə ilə ifadə etmək mümkündür – bu gün Azərbaycan cəmiyyətinin onkoloji xəstəliklərə münasibəti dəyişib. Onkoloji diaqnoz artıq ölüm hökmü kimi qəbul olunmur, çünki hazırda ölkəmizdə şiş xəstəlikləri müalicə edilir, bu diaqnozla insan həyatı qoruna bilir. Bu isə o deməkdir ki, onkoloji tibb xidmətimiz doğru yoldadır, inkişaf edir. Onun 80-yaşlı flaqmanı Milli Onkologiya Mərkəzi isə bu tərəqqinin aparıcı qüvvəsidir».

Sonda Teymur Musayev Mərkəzi, onun kollektivini yubiley münasibətilə təbrik edib, əhalinin sağlamlığının qorunması üzrə fəaliyyətdə yeni nailiyyətlər arzulanıb. Dövlətimizin bu sahədə siyasəti və mütəxəssislərin səyləri sayəsində Azərbaycanın onkoloji xəstəliklərlə mübarizədə böyük uğurlar qazanacağına inamını ifadə edib.

Konfransın davamında **Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi Səhiyyə komitəsinin sədri akademik Əhliman Əmiraslanov, Heydər Əliyev Fondunun Beynəlxalq əlaqələr departamentinin rəhbəri Soltan Məmmədov** Azərbaycanda onkologiyanın inkişaf tarixindən, müasir onkologiyanın əldə etdiyi nailiyyətlərdən söz açıblar.

Azərbaycanda onkoloji xidmətin keçdiyi böyük və uğurlu inkişaf yolu diqqətə çatdırılıb. Bədxassəli şiş problemləri ilə məşğul olan ilk ixtisaslaşdırılmış elmi-tibbi müəssisən – Azərbaycan Dövlət Elmi-Tədqiqat Rentgenologiya və Radiologiya İnstitutunun səhiyyəmizdə rolundan danışılıb, qeyd olunub ki, İnstituta müxtəlif illərdə

əhali artımını və aşkarlanma səviyyəsini də nəzərə almaq lazımdır: «Hazırda onkoloji xəstələrin aşkarlanmasında vəziyyət çox yaxşıdır. Əgər 2016-cı ildə onkoloji xəstəliklə 5 il və daha artıq yaşayanlar 17 166 nəfər idisə, ötən il bu göstərici 19 766 nəfər olub. Ümumi ölüm göstəricilərinə baxsaq, 75 min ölüm hadisəsi qeydə alınıb, onkoloji xəstəliklərdən ölüm cəmi 6 faiz olub».

Jurnalistlərə açıqlamasında Azad Kərimli bildirib ki, xərçəngin hər növünün özünəməxsus xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq, onkoloji xəstələrin müalicəsi 3 istiqamətdə - cərrahi, kimya-terapevtik və şüa müalicəsi şəklində aparılır: «Zəngin maddi-texniki bazaya və güclü kadr potensialına malik olan Milli Onkologiya Mərkəzini dünyanın aparıcı onkoloji mərkəzləri ilə bir sıraya qoymaq olar. Mərkəzin əməkdaşları onkoloji xəstələrə yüksəkkeyfiyyətli xidmətlər göstərir, bədxassəli şişlərin erkən diaqnostikasını, belə xəstələrin müasir cərrahi üsullarla, şüa terapiyası və dərmanlarla müalicəsini həyata keçirir, mövcud müalicə metodlarının daha da təkmilləşdirilməsi məqsədilə genişmiqyaslı elmi araşdırmalar aparırlar. Burada bütün müayinə-müalicə üsulları dünya standartlarına, Avropa, Amerika protokollarına uyğun həyata keçirilir». O həmçinin bildirib ki, xəstələrin vaxtında mürciət etməsi çox önəmlidir. Əgər xəstəyə vaxtında diaqnoz qoyulsa, tələblərə tam riayət olunsay, onda müalicəni tam effektiv aparmaq mümkündür».

Konfransda İngiltərənin Oksford Universitetinin profes-

versitetinin, Böyük Britaniyanın Oksford Universitetinin, İtaliyanın Genova Universitetinin, Türkiyənin Hacettepe Universitetinin professor və aparıcı mütəxəssislərinin Azərbaycanda onkologiyanın inkişafı, bədxassəli şişlərin müasir diaqnostikası və müalicəsi üzrə müxtəlif mövzularda məruzələri ilə davam etdirib. Toplantıda onkoloji xəstəliklərin ənənəvi müalicə metodlarına müxtəlif yanaşma konsepsiyaları ilə yanaşı, müasir diaqnostika və müalicə metodlarının müzakirələri böyük maraq doğurub. Onkologiyanın əsas istiqamətləri üzrə seksiyalarla işini davam etdirən konfransın «Bədxassəli şişlərin müalicəsi» bölümü Milli Onkologiya Mərkəzinin əməkdaşları Leylaxanım Məlikova, Elxan Kazımov, Samir Qurbanovun ABŞ və İtaliyadan olan həmkarları Mattro Lambertini və Aşis Saksena ilə apardıqları təcrübə mübadiləsi, elmi diskussiya xarakterli çıxışları ilə yadda qalıb.

Kolorektal xərçəng problemləri ilə bağlı Amerika Kliniki Onkologiya Cəmiyyəti ilə birgə keçirilən dinləmələrdə professor Devid Kerrin «Kolorektal xərçəngdə biomarkerlərin yolu», professor Şuayib Yalçının «Erkən mərhələdə kolorektal xərçəngin dərman müalicəsi», ABŞ-ın Fox Chase Xərçəng Mərkəzinin professoru Elin Siquerdsonun «Kolorektal xərçəngin cərrahi müalicəsi», Qərbi Virciniya Universiteti Xərçəng İnstitutunun professoru Riçard Qoldberqin «Metastatik kolorektal xərçəngin müalicəsi» mövzularında çıxışları da alim və mütəxəssislərin marağına səbəb olub.

Çex Respublikası səhiyyə nazirinin müavini Radek Polikarın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Azərbaycan Tibb Universitetinin qonağı olub. Qonaqlar universitetin Tədris Cərrahiyyə Klinikası ilə də tanış olublar.

Nümayəndə heyətinin səfərindən məmnun olduqlarını deyən klinikanın direktoru, professor Surxay Hədiyev əvvəlcə tibbi personalın fəaliyyət istiqə-

gedən sahələrdən biri olduğu vurğulanıb. İki günlük biznes-forum çərçivəsində tibbi məhsullarını təqdim etməyə şərait yaratdığı üçün Çexiyanın Azərbaycandakı səfirliyinə minnətdarlıqlarını ifadə edən şirkət nümayəndələri reabilitasiya dövrünü keçirən qaraciyər və şəkərli diabet xəstələrinə lazım olan aparatların istehsalı və satışı ilə bağlı görülən işlərdən danışılar. Çıxışlar zamanı o da mə-

Çexiya səhiyyə nazirinin müavini Tədris Cərrahiyyə Klinikası ilə tanış olub

mətləri haqqında ətraflı məlumat verib. Bildirib ki, sovetlər dönməsində kafedrlar müxtəlif xəstəxanalarda yerləşirdi: «Müstəqillik dövründə isə yeni xəstəxanalar yaradıldı. Universitetimizdə də ümummilli lider Heydər Əliyevin uzaqgörənliyi və qayğısı nəticəsində həm tədris, həm də müalicə işi aparən klinikaların bünövrəsi qoyuldu və bu iş ölkə başçısı İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirildi. Qonağı olduğunuz bu klinika da ölkə başçısının Sərəncamı ilə inşa olunan 4 universitet klinikasından biridir. Cərrahi klinikanın yaradılmasında əsas məqsəd ilk növbədə cərrahiyyə yönümlü bütün kafedrları bir yerə toplamaq, bununla da tədrisin keyfiyyətini artırmaqdan ibarət idisə, digər məqsəd universitetin və respublikanın ən yaxşı həkim, müəllim-professor heyətini özündə birləşdirən müasir müalicə müəssisəsində əhaliyə keyfiyyətli tibbi yardım göstərmək idi».

Çexiya nümayəndə heyətinin rəhbəri, səhiyyə nazirinin müavini Radek Polikar xüsusi qonaqpərvərliklə qarşılandıqlarına görə klinikanın rəhbərliyinə minnətdarlığını bildirib. Qeyd edib ki, həm də tədris mərkəzi kimi fəaliyyət göstərən, Azərbaycan da ilk sıralarda dayanan bir klinikada olmaqdan şərəf duyurlar. O, nümayəndə heyətinin tərkibinə səhiyyə sektorunda çalışan şəxslərlə yanaşı, Çexiyada fəaliyyət göstərən müxtəlif şirkətlərin əməkdaşlarının da daxil edildiyini diqqətə çatdırıb.

Sonra ayrı-ayrı şirkətlərin nümayəndələri çıxış ediblər. Tibbi avadanlıqlar istehsalının Çexiyada ən öndə

lum olub ki, nümayəndə heyətində təmsil olunan şirkətlərin bəziləri 10 ildən artıqdır ki, Azərbaycanda fəaliyyət göstərir.

Çexiyada dərman istehsalı ilə məşğul olan şirkətin nümayəndəsi ölkələrindəki apteklərin 96 faizində dərman satışı həyata keçirdiklərini, xəstəxanaları nəinki sistemdə mövcud olan dərmanlarla, hətta ərzaq, qida əlavələri ilə təmin etdiklərini də deyib.

Görüş zamanı pasiyentlə tibb bacısı arasında konfigurasiyanın təşkilindən, müasir tələblərə cavab verən tibbi yataqların satışından, təklif edilən bütün tibbi avadanlıqların təchizatı, servisi və sığortası məsələlərindən də söhbət açılıb.

Sonra nümayəndə heyəti klinikanın şöbələri, laboratoriyaları ilə əyani tanış olub və qarşılıqlı fikir mübadiləsi aparılıb.

Görüşdə Çex Respublikasının Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Milan Ekert, səfirliyin missiya rəhbərinin müavini Daniel Putik, Çexiya ticarət qurumunun Bakı ofisinin rəhbəri Pavel Zelenka, Tibb Universitetinin Ağız və üz-çənə cərrahiyyəsi kafedrasının müdiri, professor Çingiz Rəhimov, Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdir müavini Nigar Ələkbərova, klinikanın elm və təhsil üzrə direktor müavini, professor Davud Pənahov, Kliniki və biokimyəvi laboratoriyanın müdiri Yavər Hacısoy, Tədris treninq mərkəzinin müdiri Elmar Şərifov iştirak ediblər.

«Zeytun Pharmaceuticals» Səhiyyə Nazirliyinə 50 min COVID-19 test dəsti verib

Prezident İlham Əliyev ölkəmizdə COVID-19 virusu ilə mübarizə tədbirlərinə başlanılan ilk günlərdən etibarən ölkə vətəndaşlarının sağlamlığını, sosial təminatının qorunmasını əsas vəzifələr kimi müəyyənləşdirərək, dövlət qurumları və özəl sektora aid şirkətlərin diqqətini bu sahəyə yönəltməyi tapşırıb.

Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, «Zeytun Pharmaceuticals» MMC şirkəti ölkəmizdə yeni növ koronavirus infeksiyasının yayılmasının və onun törədə biləcəyi fəsadların qarşısının alınması istiqamətində dövlətə dəstək məqsədilə 50 min ədəd Türkiyə istehsalı olan «COVID-19 Ekstraksiya Kiti Testi» və 50 min ədəd «RTqPCR Tespit Kiti Testi»ni təmənnsiz olaraq nazirliyə təqdim edib.

Səhiyyə Nazirliyinin rəhbərliyi pandemiya ilə mübarizə dövründə «Zeytun Pharmaceuticals»-ın dəstəyini təqdirəlayiq hesab edir, şirkətə dərin minnətdarlığını bildirir.

Koronavirusun Britaniya ştamı Azərbaycanda infeksiyanın yayılma sürətinə ciddi təsir göstərməyib

Qloballaşan dünyada sərhədlər bağlı olsa da, bu, koronavirusun yayılmasına tam şəkildə əngəl ola bilmədi. Sərhədlərin bağlılığı yayılma sürətini yavaşdır, lakin tam qarşısını ala bilmir. Odur ki, Hindistan ştamı Türkiyədə, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərində, İngiltərədə varsa, ölkəmizə də gəlmə ehtimalı yüksəkdir.

Bunu Səhiyyə Nazirliyi İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzinin (İSİM) şöbə müdiri Nabil Seyidov deyib.

Onun sözlərinə görə, ölkəmizdə koronavirusun Britaniya ştamı qeydə alınsa da, infeksiyanın yayılma sürətinə ciddi təsir göstərmədi: «Azərbaycanda əhalinin böyük hissəsi Bakıda olduğundan, əksər proseslər burada baş verir. Paytaxtda kollektiv immunitetə doğru addımlayırıq. Burada insanların əksəriyyəti ya virusa yoluxaraq sağalıb, ya da vaksinasia olunub. Azərbaycanın 10 milyon əhalisinin təxminən 3 milyon 18 yaşdan aşağıdır. Ölkəmizdə koronavirus əleyhinə vaksinin birinci dozasını qəbul edənlərin sayı 1 milyona yaxınlaşır, ikinci dozanı qəbul edənlərin sayı 600 mindən çoxdur. Yəni ümumilikdə Azərbaycanda koronavirus əleyhinə 1,6 milyon dozaya yaxın vaksin vurulub. Xəstəliyi ağır keçirmə və ölüm riski yüksək olan ən həssas əhali qrupları ilk olaraq vaksinasiyaya cəlb ediliblər. Hazırda 40 yaşdan yuxarı vətəndaşların vaksinasiası aparılır. Ona görə də ötən il ilə müqayisədə hazırda ölkəmizdə koronavirus daha az təhlükə törədir. Xəstəxanalarda cərpayı fondumuz da kifayət qədərdir. Bir çox xəstəxanalar da COVID xəstəxanalarına çevrilməyib və imkanlar daha genişdir. Yoluxma sayları belə davam edərsə və Hindistan ştamının da sürətli yayılma və ölümcülük baxımından nə Britaniya, nə də adi koronavirusun A, B, C ştamlarından elə də fərqi olmadığı təsdiqlənsə, o zaman həmin ştam ölkəmizə təhlükə törətməz. Burada yeganə problem bəzi ştamların vaksinlərə qarşı rezistent ola bilmə ehtimalıdır. Məsələn, tədqiqatların birinin nəticəsində Cənubi Afrika ştamının «Pfizer» vaksininə qarşı re-

zistentliyi göstərilir. Çin vaksininin müəyyən müddətdən sonra əlavə dozasının vurulmasına ehtiyac ola bilər. Yaxud da Çin vaksini ilə peyvənd olunmuş və 6, 9, 12 aydan sonra immuniteti zəifləmiş vətəndaşlara ya əlavə dozanın, ya da başqa vaksinin vurulması gündəmdə ola bilər ki, immunitet daim güclü qalsın. Uşaqlara doğulanda, 1, 3, 6 yaşlarında qızılca, məxmərəyə və digər xəstəlik-

dövlət tərəfindən tənzimlənir. Vaksinlər tam araşdırıldıqdan sonra dövlətimiz onu əldə etməyə çalışır. İlk növbədə ən təhlükəsiz olanı tətbiq edilir. Tədqiqatların nəticəsi açıqlandıqca növbəti vaksinlər də tətbiq olunacaq. O cümlədən «Biontech Pfizer» vaksininin də Azərbaycana gətirilməsi gündəmdədir. Həmin vaksin də çox təhlükəsizdir. Hər kəs bilməlidir ki, koronavirusdan qurtulma-

lərə görə eyni vaksin vurulur. Onlar həmçinin hepatit B-yə qarşı üç dəfə peyvəndlənirlər, çünki həmin vaksinlər bir neçə dəfə vurulmalıdır ki, immunitet güclü formalaşsın. Buna səbəb həmin vaksinlərin ölmüş virus olması və onun immunitet yaratma qabiliyyətinin çox zəif olmasıdır. Hazırda dövlət tərəfindən bu istiqamətdə tədbirlər həyata keçirilir. Azərbaycanda artıq üç vaksin ölçəndir. Hər üç vaksin bir neçə ölkədə istifadə edilir və təhlükəsizliyini sübuta yetirib. Əlbəttə ki, bütün vaksinlərin yan təsirləri var. Onlara isə çox nadir rast gəlinir. Üç vaksin arasında tədqiqatlarda yan təsirləri qeydə alınan «AstraZeneca» şirkətinin vaksini- dir. O çox nadir hallarda tromboz riski verir. Nəzərə almaq lazımdır ki, COVID-19 xəstəliyi də tromboz yaradır. Xəstələrin də bir çoxunun ölümünə səbəb olan ağciyər və ürək damarlarında yaranan trombozdur. Ümumilikdə, bir çox vaksinlərdə tromboza meyillilik var. «Johnson & Johnson» şirkətinin istehsal etdiyi vaksin də tromboza meyilliliyi artırır. Bu, hər kəsdə deyil, yalnız spesifik qrup xəstələrdə qeydə alınır. Ona görə də «AstraZeneca» şirkətinin vaksini 60 yaşdan yuxarı şəxslər üçün daha uyğundur. Çünki tədqiqatlar zamanı həmin peyvənd yaşlılarda deyil, daha gənc insanlarda problemə səbəb olub. Əlbəttə ki, bu,

ğın ən önəmli yolu vaksinasiyadır. Heç kim də bunu inkar edə bilməz».

İSİM-in şöbə müdiri bildirib ki, son 20-30 ildəki tədqiqatları və digər vaksinləri götürdükdə eyni bakterial və ya virus xəstəliyinə qarşı bir peyvənddən sonra başqa vaksinin vurulması nəzəri və praktik cəhətdən problemə səbəb olmayıb. Lakin koronavirus yeni infeksiya olduğu üçün və vaksinlərin əksəriyyətinin yeni metodologiya ilə hazırlanması səbəbindən bunları qarışdırmaq tövsiyə olunmur. Yəni birinci doza hansı vaksindən vurulubsa, ikincinin də eyni peyvənddən vurulması məsləhət görülür.

«Bu yaxınlarda Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı ilə birgə Azərbaycanda yeni tədqiqat başlayacaq. Həmin araşdırmada tibb işçiləri iştirak edəcəklər. Tədqiqat çərçivəsində 12 ay ərzində Çin vaksininin həm effektivliyini, həm də ən əsası immunitetin neçə müddət davam etməyini araşdıracağıq. Araşdırmada paytaxt üzrə 1500 tibb işçisinin iştirakı nəzərdə tutulur. Yəni peyvənd olunmuş həmin tibb işçiləri 12 ay ərzində müşahidə altında olacaqlar. Bir ilin nəticəsi olaraq immunitetin neçə müddət qalması, təkrar dozaya ehtiyac olub-olmaması, təkrar dozanın vurulma vaxtı, vurulmadığı təqdirdə yenidən yoluxmanın olma ehtimalı öyrəniləcək», — deyər N.Seyidov qeyd edib.

Azərbaycan Ürək və Damar Cərrahiyəsi Cəmiyyəti (AÜDCC) tərəfindən təşkil edilən və Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 98-ci ildönümünə həsr olunan «Bakı Ürək Günləri» VII Beynəlxalq Konqresi baş tutub. İki günlük tədbir dünyada mövcud olan yeni növ koronavirus (COVID-19) pandemiyası səbəbindən onlayn formatda keçirilib.

AÜDCC-nin sədri, professor Kamran Musayev bildirib ki, ölkəmizdə ürək-damar cərrahiyyəsinin, kardiologiyanın bu gün gəldiyi beynəlxalq standartlar məhz ulu öndər Heydər Əliyevin siyasətinin nəticəsidir: «İki gün müddətində konqresdə dünyanın müxtəlif ölkələrindən olan çıxışçılar tərəfindən kardiologiya və kardiocərrahiyyə sahəsindəki ən son yeniliklər paylaşılacaq. İnanıram ki, bizi onlayn şəraitdə izləyən 500-dən çox izləyici üçün çox faydalı konqres olacaq. Hər «Bakı Ürək Günləri»ndə tədbirin elmi və praktik səviyyəsini yüksəltmək üçün müəyyən yeniliklər və dəyişikliklər etməyə çalışırıq. Bu dəfə Dünya Uşaq Kardiologiyası və Ürək Cərrahiyəsi Cəmiyyəti ilə əməkdaşlıq çərçivəsində anadangəlmə ürək qüsurları konqresdə ayrıca bir sessiyada müzakirə olunacaq. Hesab edirəm ki, tək böyüklərin ürək-damar xəstəliklərini deyil, uşaqlarda anadangəlmə ürək qüsurlarının da diaqnostikası və müalicəsindəki aktual problemləri dünyanın aparıcı mütəxəssisləri ilə müzakirə etmək imkanı faydalı olacaq».

Qeyd edək ki, konqres Azərbaycanda kardiologiyanın və ürək-damar cərrahiyyəsinin inkişafına töhfə vermək, əcnəbi mütəxəssislərlə birgə fikir mübadiləsi aparmaq və tibb elminin bu sahədəki son yeniliklərini müzakirə etmək məqsədilə təşkil olunub. İyirmiye yaxın ölkədən kardioloq və kardiocərrahların mühazirəçi kimi qatıldığı «Bakı Ürək Günləri» VII Beynəlxalq Konqresində ürək-damar xəstəlikləri və onların müalicəsindəki ən aktual məsələlər, o cümlədən COVID-19 pandemiyasının ürək xəstəliklərinə təsiri və dünyanın aparıcı ölkələrində müalicəsinin təşkili də müzakirələr sırasında yer alıb.

Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Elmi-Tibbi Şurası «Bakı Ürək Günləri» VII Beynəlxalq Konqresini Davamlı Tibbi Təhsil tədbiri kimi tanıyıb və ona 16 kredit balı verib. Bu isə o deməkdir ki, onlayn toplantıya izləyici kimi qatılan mütəxəssislər illik tələb olunan 48 kredit balının 16-nı toplayıblar.

Xatırladaq ki, AÜDCC 2009-cu ildən etibarən hər iki ildən bir «Bakı Ürək Günləri» Beynəlxalq Konqresini təşkil edir.

Beynəlxalq Həkim-Mama Günü

Beynəlxalq Həkim-Mama Assosiasiyası 1987-ci ildə Hollandiyada keçirilən konfransda Beynəlxalq Həkim-Mama Günü'nün təsis olunması ideyası ilə çıxış edib. 1992-ci ildə isə bu gün rəsmi status qazanıb və hazırda dünyanın 50-dən artıq ölkəsində qeyd edilir. Onun əsas məqsədi həkim-mamaların işinin əhəmiyyətinə diqqət çəkməkdir. Bu, çox vacib peşədir, çünki hər evə, ailəyə sevinc bəxş edən körpənin dünyaya gəlməsi, ana və uşağın doğuşdan sonrakı sağlamlığı məhz həkim-mamanın təcrübə, bilik və bacarığından asılıdır. Dünyaya uşaq gətirən hər bir qadına həkim-mamalar tibbi yardım və mənəvi dəstək göstərir, tibb işçisi olmaqla yanaşı, həm də psixoloq və dost rolunu oynayırlar.

Hamiləlik və doğuşla bağlı qadın orqanizmini öyrənən bu elmin təməli hələ qədim Hindistanda qoyulub, sonralar qədim Yunanıstanda davam etdirilib və günümüzdə qədər gəlib çıxıb.

Ölkəmizdə həkim-mamalıq sahəsi getdikcə təkmilləşdirilir, uğurlar ildən-ilə artır. Hazırda Azərbaycanda 4 mindən artıq həkim-mama fəaliyyət göstərir.

Səhiyyə Nazirliyinin mamalıq-ginekologiya üzrə baş mütəxəssisi Sevinc Məmmədova 5 May – Beynəlxalq Həkim-Mama Günü ilə əlaqədar onlayn müsahibə verib. Əvvəlcə həmin gün haqqında danışan baş mama-ginekoloq sonra jurnalistin suallarını cavablandırıb.

– Hamiləliyə hazırlıq üçün nələr etmək, hansı məqamlara diqqət yetirmək lazımdır?

– Ümumiyyətlə, hamiləlik hər bir qadın üçün sanki bir sınaqdır. Bu müddətdə qadın orqanizmində müəyyən dəyişikliklər baş verir ki, bu da gələcək uşağın sağlam, düzgün təməli üçün

böyük rol oynayır. Övlad sahibi olmağı planlayan hər bir cütlük mütləq şəkildə ümumi müayinələrdən keçməlidir. Buraya qanın əsas göstəricilərini müəyyən edən analizlər aiddir. Çünki bu prosesdə əsas diqqət ediləsi məqamlar anadangəlmə xəstəliklərin – qüsurların olmasıdır. Çox zaman valideynlərə elə gəlir ki, onların övladları sağlamdır və həkimə ehtiyac yoxdur. Lakin gənc qadında hər hansı bir xəstəlik varsa, hamiləlik zamanı bu xəstəliyin gedişatı kəskinləşir və daha ciddi klinik vəziyyətə gətirib çıxarır. Terapevt tərəfindən müayinə zamanı aşkarlanan xəstəliklər səbəbindən dar ixtisaslı mütəxəssislərə müraciət etmək vacibdir. Hamiləlik baş tutduqda bu qadınların hamiləliyi mütləq müştərək şəkildə həkim mama-ginekoloq və dar ixtisaslı həkimlər tərəfindən idarə olunmalıdır. Hamilə qadınlarda göstəriş olduqda onlar hamiləliyin müəyyən kritik dövrlərində həkim tərəfindən stasionar müalicəyə yönləndirilir. Belə qadınların xəstəxanaların patoloji hamiləlik şöbələrinə hospitalizasiya olunaraq müalicə alması zəruridir.

– İki doğuş arasındakı zaman fərqi ana sağlamlığı baxımından neçə il olmalıdır?

– Ümumiyyətlə, iki doğuş arasındakı zaman 2 ildən az olmamalıdır. Ananın hamiləlik dövrü, doğuş və 1 il ərzində körpəni ana südü ilə qidalandırmasına sərf etdiyi enerji 2 ilə bərpa olunur. Əgər bu zaman fərqi qısalarsa, anaya ciddi ziyan dəyə bilər. Bərpa olunmamış orqanizmdə yeni bir həyatın əmələ gəlməsi və inkişafı müəyyən əngəllərlə rastlaşacaq. Bu səbəbdən deyilən məqamlara diqqət etmək lazımdır. Arzuolunmaz hamiləlikdən də qorunmaq vacibdir.

– Keysəriyyə əməliyyatından sonra normal doğuş mümkündürmü?

– Kəskin əməliyyatı, abdominal doğuş mütləq şəkildə ciddi göstərişlərlə icra olunur. Bu göstərişlər 5 kateqoriyaya bölünür. Ümumiyyətlə, nəzəri olaraq, bəzi ölkələrdə açıq əməliyyat otağı şəraitində müəyyən şərtlər gözlənilməklə keysəriyyə əməliyyatı icra olunduqdan sonra normal doğuşu idarə edirlər. Lakin ölkəmizdə müvafiq qanunlara uyğun olaraq bu yolverilməzdir və uşaqılıq üzərində hər hansı bir çapıq olduğu halda bu bilavasitə təkrar cərrahi doğuşa göstərişdir.

– Bəs, keysəriyyə əməliyyatından sonra növbəti hamiləlik neçə il fasilə ilə məsləhət görülür?

– Qadın bir körpəni keysəriyyə əməliyyatı ilə dünyaya gətiribse, növbəti doğuş ən azı 2 il - 2 il yarım fasilə ilə tövsiyə olunur. Bu müddət əməliyyatdan sonrakı dövrün necə keçməsinə, uşaqılıq üzərindəki çapıqın sağlamlıqdan, qadın orqanizminin özünü toparlamasından və qadının yanaşı xəstəliyi varsa, onun durumundan asılı olaraq dəyişə bilər. Adətən, bu suallara həkim mama-ginekoloq qadın məsləhətxanası şəraitində müvafiq müayinələr keçirildikdən sonra tövsiyəsini verir.

– Erkən yaşda baş verən hamiləliklərin və doğuşların hansı riskləri var?

– Erkən yaş dedikdə 15-17 yaş arası nəzərdə tutulur. Bu, gənc orqanizmin yetkin olmaması bütün daxili orqanların yetişməsi deməkdir. Gənc qadın hamiləliyi sona çatdırmamaq kimi risklər daşıyır. Onda doğuş baş verdikdə, adətən, doğum travmaları, çanaqdibi əzələlərin yararsızlığı, azçəkili, yetişməmiş uşaqların doğulması, qanaxmalar kimi fəsadlaşmalara rast gəlinir. Onu da qeyd edim ki, ölkəmizdə erkən doğumların statistikasi azalmağa doğru gedir.

Ölkəmizdə COVID-19 infeksiyasına görə epidemioloji durum sabitdir

Səhiyyə Nazirliyi Respublika Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzi baş direktorunun müavini Vəqif Abdullayev epidemioloji vəziyyətə dair sualları cavablandırıb.

– Hazırkı epidemioloji vəziyyəti necə dəyərləndirirsiniz?

– May ayı ərzində COVID-19 infeksiyasına yoluxma hallarının səviyyəsinin ölkə əhalisi arasında sabitləşməsi və dinamik azalması tendensiyası müşahidə olunub, yoluxmalar ailə və qohumluq əlaqəsi olan insanlar arasında daha çox qeydə alınıb. Bu da onu deməyə əsas verir ki, ölkədə tətbiq olunan karantin rejimi öz səmərəsini verib və hazırkı vəziyyətdə ölkəmizin COVID-19 infeksiyası-

na görə epidemioloji durumunu sabit qiymətləndirmək olar.

– Bəzi məhdudiyyətlərin ləğvi yoluxma sayını artırma bəlmə?

– COVID-19 pandemiyasının davam etdiyi bir ildən artıq müddətdə müxtəlif dünya ölkələrində karantin rejiminin yumşalmalarının insanlarda «təhlükəsiz şərait» təəssüratını yaratdığının şahidi olmuşuq. Belə bir vəziyyətdə insanlarda arxayınlıq yaranır, bu da COVID-19-un yayılmasının qarşısını almaqda həlledici rol olan profilaktika tədbirlərinə (sosial məsafə, maskadan düzgün istifadə, qapalı otaqların havasının dəyişdirilməsi, əl gigiyenası, respirator etiket qaydaları, kütləvi tədbirlərdə olmaqdan çəkinmə)

əməl edilməməsinə səbəb olur. Bütün bunlar isə xəstəlik hadisələrinin yenidən artmasına şərait yaradır. Lakin inanırıq ki, artıq uzun müddətli karantin rejimi dövründə vətəndaşlarımızın adət etdiyi fərdi qorunma vərdişləri belə arzuolunmaz nəticələrdən kənar olmağa imkan verəcək.

– Sizcə, yumşalmalarla birlikdə hansı tədbirlər görülməlidir?

– Yumşalmalar dövründə insanlar daha da ehtiyatlı olmalı, özünü və digərlərini ətraf mühitdə hələ dövr edən təhlükəli virusa yoluxma risklərindən qorumaq üçün bütün mümkün tədbirləri, xüsusən yuxarıda qeyd etdiyimiz profilaktik qorunma tədbirlərini görməlidirlər.

Unutmaq lazım deyil ki, COVID-19 üzərində tam qələbə çalmaq üçün uzun bir müddət lazımdır və pandemiya dünya əhalisi üçün ciddi təhlükə yaratmaqda davam edir. Yalnız bir statistik məlumata diqqət yetirmək kifayət edir: dünya üzrə 2021-ci ilin ilk beş ayında bütünlükdə 2020-ci ilə nisbətən koronavirus infeksiyası və bu xəstəlikdən ölüm hadisələri daha çox olub.

– Yoluxma saylarının azalması vaksininlərin rolunu necə qiymətləndirmək olar?

– Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı tərəfindən COVID-19 pandemiyası ilə mübarizədə vaksinasianın roluna xüsusi önəm verilir. Ölkəmizdə qəbul olunmuş «Azərbaycan Respubli-

kasında COVID-19 xəstəliyi əleyhinə 2021-2022-ci illər üçün Vaksinasia Strategiyası»na uyğun olaraq, bu ilin yanvar ayının 18-dən peyvənd kampaniyasına başlanılıb. Hazırda ölkəmizdə ümumilikdə iki milyondan artıq doza peyvənd istifadə edilib, 880 min nəfərdən çox insan 2-ci dozayı, yəni tam peyvəndi alıb. Vaksinasia olunanların sayı artıqca yoluxmaların azalacağını, baş verdikdə isə fəsadsız ötürəcəyini gözləyirik.

Vaxtı keçmiş dərman vasitələrindən istifadə yolverilməzdir

Hər bir evdə xroniki xəstəliklərin müalicəsi üçün dərmanlar, həmçinin ilkin tibbi yardıma lazım olan vasitələr olur. Lakin dərmanları evin istənilən guşəsində, məsələn, mətbəxdə və ya hamam otağında saxlamaq məsləhət görülmür, çünki otağın temperatur və rütubəti nəzərə alınmalıdır. Evin həmin guşələrində dərman saxlanması üçün uyğun şərait yoxdur. Dərmanların qonaq və ya yataq otaqlarında saxlanması daha məqbuldur.

Səhiyyə Nazirliyinin Analitik Ekspertiza Mərkəzinin şöbə müdiri Pərviz Əzizbəyovun verdiyi məlumata görə, hər bir dərman vasitəsinin üzərində qeyd olunan saxlama şəraitinə ciddi yanaşmaq vacibdir: «Adi saxlanma şəraiti tələb edən dərman vasitələri quru, yaxşı havalandırılan sahələrdə və 15-25°C temperaturda saxlanılmalıdır. Bu zaman kənar qoxu və çirklənmələr olmamalıdır. İqlim şəraitindən asılı olaraq dərman vasitəsi 30°C temperatur kimi saxlanıla bilər. Xüsusi saxlanma şəraiti tələb edən dərman vasitələri də var, onlar 2-8°C temperatur arasında saxlanılmalıdır. Dərmanlar üzərində göstərilən son istifadə tarixinə qədər yararlıdır, həmin vaxtdan

sonra onun istifadəsi qadağandır».

Dərman vasitələrinin düzgün saxlanılmaması onların effektivliyinə təsir edir. Əgər dərmanlar tələb olunan şəraitə uyğun qorunmursa, onda həmin vasitələr istifadə müddəti bitmədən keyfiyyətini itirir, ən pis halda isə onun qəbulu orqanizmə ciddi zərər verə bilər. Həblər rəngini dəyişərək ovulub tökülərsə, kapsulların örtüyü dağılırsa, bir-birinə yapışarsa və ya əziklər əmələ gələrsə, damcılarının rəngi qaralarsa, mazların isə içində bərk hissəciklər yaranarsa, həmin əlamətlər dərman vasitələrinin artıq sıradan çıxdığını göstərir.

Şöbə müdirinin dediyinə görə, elə dərmanlar var ki, qablaşdırılması açılandan müəyyən müddət sonra istifadəsini dayandırmaq lazımdır: «Bəzi məhlullar, məsələn, göz damcıları üzərində son istifadə müddəti 2-3 il göstərilərsə də, qablaşdırma açılandan sonra 15 gün, uzağı 1-2 ay ərzində istifadə oluna bilər».

P.Əzizbəyov bildirib ki, belə dərman vasitələrini ilkin yardım çantasına yerləşdirməzdən əvvəl həmin məqamları nəzərə almaq lazımdır. İstifadə müddətini unutmaq üçün qablaşdırmanın üzərində onun açılma tarixini yazmaq olar.

COVID-19-a qarşı peyvəndlənmə zamanı «Sputnik V» vaksininə də istifadə edilir

Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi, İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi və Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi (TƏBİB) birgə məlumat yayıb.

Sənəddə deyilir: «Azərbaycan Respublikasında COVID-19 xəstəliyi əleyhinə 2021-2022-ci illər üçün Vaksinasiya Strategiyası»na uyğun olaraq ölkə üzrə peyvəndlənmə prosesi davam edir. Mayın 18-dən yeni növ koronavirus infeksiyasına qarşı peyvəndlənmə məqsədilə vətəndaşlar Rusiya istehsalı olan «Sputnik V» vaksininə də istifadə edə biləcəklər. Həmin vaksinin istifadəsinə Bakı Sağlamlıq Mərkəzində başlanılacaq (ünvan: Bakı şəhəri, Azadlıq prospekti, 112). 18 yaşından yuxarı olan və əks göstərişləri olmayan hər bir vətəndaş peyvənd oluna bilər».

Qeyd edək ki, «Sputnik V» vaksini artıq dünyanın 65 ölkəsi tərəfindən tanınıb.

AŞAĞIDAKI TİBB MÜƏSSİSƏLƏRİ GÖSTƏRİLƏN VAKANT YERLƏRƏ MÜSABİQƏ ELAN EDİR

Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu

*Kardiologiya kafedrasının dosenti (t.e.d., dosent)
*Pediatriya kafedrasının dosenti - 0,5 (t.ü.f.d., dosent)
*Mamalıq və ginekologiya, kafedrasının dosenti (t.e.d., dosent)
*Pedaqogika, psixologiya xarici dil kursu ilə səhiyyənin təşkili və menecmenti kafedrasının dosenti (t.ü.f.d., dosent)
*Oftalmologiya kafedrasının dosenti (t.ü.f.d., dosent)
*Travmatologiya və ortopediya kafedrasının dosenti (t.ü.f.d., dosent)
*Otorinolaringologiya kafedrasının dosenti (t.ü.f.d., dosent)
*Dermatovenerologiya kafedrasının dosenti (t.ü.f.d., dosent)
*Nevrologiya və klinik neyrofiziologiya kafedrasının dosenti - 0,5 (t.ü.f.d., dosent)
*Şüa terapiyası kursu ilə şüa diaqnostikası kafedrasının dosenti - 0,5 (t.ü.f.d., dosent)
*Nevrologiya və klinik neyrofiziologiya kafedrasının assistenti - 0,5
*Stomatologiya və üz-çənə cərrahiyyəsi kafedrasının assistenti - 0,5 (t.ü.f.d.)
*Stomatologiya və üz-çənə cərrahiyyəsi kafedrasının assistenti (t.ü.f.d.)
*Dermatovenerologiya kafedrasının assistenti (t.ü.f.d.)
*Ailə təbabəti kafedrasının assistenti - 0,5
*Pediatriya kafedrasının assistenti - 0,5
*Pediatriya kafedrasının assistenti

*Pediatriya kafedrasının assistenti
*Pediatriya kafedrasının assistenti
*Əczaçılıq kafedrasının assistenti
*Yoluxucu xəstəliklər kafedrasının assistenti
*Urologiya kafedrasının assistenti (t.ü.f.d.)
*Mamalıq və ginekologiya kafedrasının assistenti (t.ü.f.d.)
*Mamalıq və ginekologiya kafedrasının assistenti (t.ü.f.d.)
*Mamalıq və ginekologiya kafedrasının assistenti (t.ü.f.d.)
*Mamalıq və ginekologiya kafedrasının assistenti (t.ü.f.d.)
*Mamalıq və ginekologiya kafedrasının assistenti (t.ü.f.d.)
*Mamalıq və ginekologiya kafedrasının assistenti
*Mamalıq və ginekologiya kafedrasının assistenti - 0,5
*Kardiologiya kafedrasının assistenti
*Terapiya kafedrasının assistenti - 0,5 (t.ü.f.d.)
*Uşaq cərrahiyyəsi və plastik cərrahiyyə kursları ilə ümumi cərrahiyyə kafedrasının assistenti (t.ü.f.d.)
*Ürək-damar cərrahiyyəsi və neyrocərrahiyyə kursları ilə ümumi cərrahiyyə kafedrasının assistenti (t.ü.f.d.)
*Məhkəmə təbabəti və patanatomiya kafedrasının assistenti - 0,5 (t.ü.f.d.)
*Onkologiya kafedrasının assistenti - 0,5
*Oftalmologiya kafedrasının assistenti
*Mikrobiologiya və epidemiologiya kafedrasının assistenti

*Ünvan: Tbilisi pr., 3165-ci məh.
Telefon: 431-01-82*

ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikası

Tibb bacısı (qardaşı) -10.0

*Ünvan: Mirqasimov küç.,2
Telefon: 449-82-54*

5 nömrəli Uşaq Somatik Sanatoriyası

Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0

*Ünvan: Axundov küç., 18
Telefon: 550-24-15*

2 nömrəli Klinik Psixiatriya Xəstəxanası

Laborant - 1.0

*Ünvan: S.Rüstəm küç., 40
Telefon: 440-15-60*

Ədliyyə Nazirliyinin tibb xidmətinə qulluğa qəbulla bağlı müsabiqə davam edir

Ədliyyə Nazirliyi tibb xidmətinin kadr korpusunun müsabiqə və şəffaflıq əsasında yüksək hazırlıqlı və zəruri peşə keyfiyyətlərinə malik kadrlarla komplektləşdirilməsi üzrə tədbirlər davam etdirilir.

«Ədliyyə orqanlarında qulluq keçmə haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə cavab verən təcrübəli Həkim-terapevt, Həkim-anestezioloq-reanimatoloq, Həkim-travmatoloq, Həkim-laborant, Felşer, Tibb bacısı, Tibb qardaşı ixtisaslı və işləmək hüququna malik Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları tibb xidmətində çalışmaq üçün müsabiqəyə dəvət olunur.

Xatırladaq ki, vakant ştat vahidləri cəzaçəkmə müəssisələrinin və bu müəssisələrin mühafizəsini təmin edən alayın tibb xidmətlərindədir.

Müsabiqədə iştirak etmək üçün sənədlər Tibb baş idarəsinin inzibati binasında qəbul olunur.

*Ünvan: Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu, Ceyhun Hacıbəyli küç., 16 və 18.
email:medical.departament@justice.gov.az
Telefon: 493-30-91*

Milli Onkologiya Mərkəzi

Şüa terapiyası bölməsində:
Böyük elmi işçi - 1.0
(«şüa diaqnostikası və terapiyası» ixtisasında tibb üzrə fəlsəfə doktoru)

*Ünvan: H.Zərdabi küç.. 79b
Telefon: 537-08-11*

Qazax Rayon GEM

Həkim-epidemioloqun köməkçisi - 1.0

*Ünvan: N.Nərimanov küç., 13
Telefon: (02229) 5-52-00*

Quba Rayon Psixonevroloji Reabilitasiya Mərkəzi

Laborant - 2.0
Tibb bacısı (qardaşı) - 9.0
Pəhriz üzrə tibb bacısı (qardaşı) - 1.0
Psixoloq - 1.0

*Ünvan: Zərdabi qəsəbəsi.
Telefon: (02333) 4-43-11*

Sabunçu rayon GEM

Felşer-laborant - 1.0

*Ünvan: S.Hüseyn küç., 23
Telefon: 451-67-63*

Baş redaktor: N.MƏCİDOVA

Baş redaktorun müavini: S.NƏBİYEV
Qəzet 1991-ci il yanvarın 5-dən nəşr olunur.

Təsisçi: Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi

Müəlliflərin fikirləri qəzetin mövqeyi ilə üst-üstə düşməyə bilər. Redaksiyaya gələn yazılar geri qaytarılmır, onlara rəy verilmir.

Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyində

qeydiyyatla alınmışdır. Qeydiyyat nömrəsi: B92

Ünvan: Cəfər Cabbarlı, 34.
1-ci mərtəbə
E-mail: tibbqazeti@mail.ru

Tel./fax: 596-06-61

Redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb səhifələnmiş və «CBS polygraphic production» mətbəəsində çap olunmuşdur.
İndeks: 1065
Tiraj: 11000

Başağlığı

Elmi-Tədqiqat Travmatologiya və Ortopediya İnstitutu Publik Hüquqi Şəxsin müdiriyyəti və kollektivi Azərbaycan Tibb Universitetinin Travmatologiya və Ortopediya kafedrasının müdiri, tibb elmləri doktoru **ƏHMƏD ƏHMƏDZADƏNİN** vəfatından kədərləndiyini bildirir, mərhumun ailəsinə və Azərbaycan Tibb Universitetinin kollektivinə dərin hüznə başsağlığı verir.

Elmi-Tədqiqat Travmatologiya və Ortopediya İnstitutu Publik Hüquqi Şəxsin müdiriyyəti və kollektivi Əl cərrahiyyəsi və yaralar şöbəsinin müdiri, tibb elmləri doktoru Fikrət Qaffarova əzizi **ABBAS BƏYİN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Yasamal rayonu 5 nömrəli Uşaq Poliklinikasının baş həkimi Edilya Hüseynova və poliklinikanın kollektivi Aliyə və İradə xanımlara ataları **MƏMMƏDAĞA MÜƏLLİMİN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Allah rəhmət eləsin!

Səhiyyə Nazirliyinin kardiologiya üzrə baş mütəxəssisi Yusif Nağıyev ürək-damar sistemi xəstəliklərindən əziyyət çəkən vətəndaşların vaksinasiyadan keçməsi ilə bağlı suallara aydınlıq gətirib.

— **Ürək-damar xəstəlikləri COVID-19 üçün risk qrupuna aiddirmi?**

— Bu gün ürək-damar xəstəlikləri (ÜDX) olan insanlar üçün daha yüksək yoluxma ehtimalına dair inandırıcı dəlil yoxdur, ancaq onlarda koronavirus infeksiyasının ağır gedişi və ölüm riski daha yüksəkdir. Belə ki, Çin alimləri mövcud ürək-damar xəstəliyinin ağır COVID-19-un inkişaf riskini 3,5 dəfə artırdığını göstərdilər. Əvvəlcədən ÜDX mövcud olan xəstələr arasında ölüm nisbəti COVID-19-a yoluxan ümumi populyasiyadan 5 dəfə çoxdur. Xroniki ÜDX olan xəstələrin COVID-19-a yoluxma-

dan sonra 15-ci gündən etibarən artır. Ürək-damar ağrılaşmaları adətən xəstənin tənəffüs vəziyyəti sabitləşdikdən və respirator statusu yaxşılaşdıqdan sonra inkişaf edir. COVID-19-da ürək-damar ağrılaşmalarının inkişafının bir neçə mexanizmi müzakirə olunur: SARS-CoV-2 virusunun kardiomyositlərə və damar divarına birbaşa zərərverici təsiri; «sitokin fırtınası» və qan laxtalanmasının artması; virusun hemoqlobinə birbaşa təsiri nəticəsində qanın oksigen doyma səviyyəsində azalma; vazospazm, miokard işemiyası və təhlükəli aritmiyalara səbəb olan simpatik sistemin aktivləşməsi.

Qeyd etmək lazımdır ki, COVID-19 miokardda bir neçə ay qala bilər, buna görə COVID-19 keçirmiş xəstələrdə gələcəkdə ürək-damar ağrılaşmalarının artmasını gözləmək olar.

— **Koronavirus xəstəliyinin müalicəsində istifadə olunan dərmanlar ürəyə zərər verirmi?**

— Bəli, bu zaman təyin olunan bir sıra dərmanların kardiotoxik təsiri var. Bu infeksiyaya yoluxan xəstələrdə dərman müalicəsinin proaritmogen təsiri səbəbindən aritmiyaların inkişaf edə biləcəyi barədə məlumatlar əldə olunub. Bu məlumatlara görə, xəstənin EKQ-də QT intervalın uzanması səbəbindən «piruet» tipli ölümcül mədəcik taxikardiyasının ortaya çıxma riski artır. Aspirin, klopidogrel, varfarin, kleksan kimi qan durulduçuları qəbul

Baş kardioloq: «Ürək-damar xəstəlikləri koronavirus peyvəndi üçün əks-göstəriş deyil»

sı mövcud aterosklerotik piləyin cırılmasının yüksək riski səbəbindən miokard infarktının inkişafı ilə xəstəliyin gedişatını ağırlaşdırır. Bu, yoluxmuş xəstələrin ölüm riskini artırır. Öncədən ürəyin tac damarlarında invaziv və ya cərrahi əməliyyat olunmuş COVID-19 xəstələrində stent və şuntların trombozu riski artır. Bu səbəbdən ÜDX olan xəstələr yüksək risk qrupu hesab edilməlidirlər.

— **Ağır gedişli koronavirus infeksiyası üçün ən böyük risk altında olanlar kimlərdir?**

— Daha çox ağır xəstəlik və ölüm riski 60 yaşdan yuxarı, piylənmə, arterial hipertenziya, diabet, ürək-damar xəstəliyi, xroniki ağciyər xəstəliyi, xroniki böyrək xəstəliyi, xərçəng və ya immunosuppressiv vəziyyəti olan insanlar üçün müəyyən edilir. Siqaret çəkmənin ağır COVID-19 riskini artırmadığı diqqət çəkir.

— **Ürək-damar xəstəliklərindən əziyyət çəkən insanlarda COVID-19 əlamətləri hansılardır?**

— Belə xəstələrdə virus infeksiyasının simptomları ilə yanaşı, xroniki ÜDX-ləri də kəskinləşir. Bu, hipertenziv xəstələrdə qan təzyiqinin artması, xroniki ürək çatışmazlığı olan xəstələrdə tənəffüsəlik, səyrici aritmiya tutmalarının residivləşməsi, xroniki gərginlik, stenokardiya ağrı həddinin azalması ilə özünü göstərir.

Virus infeksiyaları zamanı qan təzyiqinin yüksəlməsi yüksək bədən hərəkəti və damar divarının spazm qabiliyyətinin artımı ilə əlaqədardır.

Arterial hipertenziyası olan şəxslərə virus infeksiyasının müalicəsi zamanı kofein tərkibli dərmanlar (Panadol, Coldrex), fenilefrin əsaslı vazokonstriktor təsirli burun damıqları, antihistamin preparatlar, alkoqollu içkilər, həmçinin isti vanna qəbul etmək qadağandır.

Yüksək arterial təzyiqi olan insanlar ağır COVID-19 risk qrupuna aiddirlər. Ancaq təyin olunmuş dərman preparatları ilə arterial qan təzyiqinə nəzarət bu təhlükəni azaldır. Məhz bu səbəbdən dünyadakı bütün peşəkar kardioloq cəmiyyətləri həyat üçün vacib dərmanların qəbuluna davam etməyi tövsiyə edirlər.

— **COVID-19-un damarlardan başqa, ürəyə də hər hansı təsiri varmı?**

— Əlbəttə, var. COVID-19 kəskin miokard zədələnməsinə və digər yeni ürək fəsadlarına səbəb ola bilər. Bu koronavirusa yoluxan xəstələrdə kəskin koronar sindromun inkişafı damarların divarının iltihabı, tromboz və qan dövranının pozulması ilə əlaqədardır. Kəskin miokard zədələnmələrinin 20-40 faizi özünü sinə ağrısı, nəfəs darlığı, aritmiya kimi göstərir. COVID-19-da kəskin miokard infarktından ölüm nisbəti 40 faizdir. ÜDX simptomlarının xəstənin xəstəxanaya yerləşdirilməsi zamanı istənilən vaxt meydana gəldiyini qeyd etmək vacibdir, lakin, bir qayda olaraq, onların riski qızdırma və ya virus infeksiyanın digər simptomlarının başlanğıcın-

edərkən daxili qanaxmanın qarşısını almaq üçün onların virus əleyhinə dərmanlarla qarşılıqlı təsiri nəzərə alınmalıdır.

Bu gün ürək-damar sisteminə təsir edən dərmanları qəbul edən xəstələrdə koronavirus infeksiyasının ağır gedişat riski haqqında məlumat yoxdur. İndiki mərhələdə beynəlxalq tibbi cəmiyyətlərin mövqeyi birmənalıdır: COVID-19-a yoluxan xəstələrdə ACE inhibitorlarının və ya ARB-lərin istifadəsinin ləğvi, xüsusilə hipertoniya, xroniki ürək çatışmazlığı olan və ya əvvəl miokard infarktı keçirən xəstələrdə ürək-damar ağrılaşmaları riskini artırma bilər. Bundan əlavə, arterial təzyiqə daha yaxşı nəzarət edən RAAS inhibitorlarının hipertenziv şəxslərdə immun sisteminin balanssızlığının qismən məhdudlaşmasına kömək edə bilər. Bu səbəbdən mütəxəssislərin çoxu ÜDX-nin müalicəsi üçün bir çox dərman preparatlarının faydalı təsir göstərə biləcəyini, ürək xəstəliyinin pisləşməsinin və COVID-19 infeksiyasından ciddi ağciyər zədələnməsinin riskini azaltıldığını göstərir. Buna görə antihipertenziv dərmanların qəbulu tam şəkildə davam etdirilməlidir.

— **Koronavirusdan evdə müalicə ürək-damar xəstəliklərindən əziyyət çəkən insanlarda risk daşıyırmı?**

— COVID-19 testi pozitiv çıxan xəstənin vəziyyəti təcili xəstəxanaya yerləşdirilməsini tələb etmirsə, o, evdə müalicə oluna bilər. Xəstənin mənzilində ayrıca bir otaq olmalıdır və həkimin bütün göstərişlərinə əməl edilməlidir. Yaşlı insanlarla birlikdə yaşayan və ya xroniki xəstəlikləri olan pasiyentlər xəstəxanaya göndərilməlidir. Evdə müalicə alarkən xəstənin vəziyyəti pisləşirsə, o, hospitalizasiya olunmalıdır. Yaşlıların evdə müalicəsi digər yaşdakı xəstələrin müalicəsindən heç bir şəkildə fərqlənmir, yəni yaşlılar üçün xüsusi dərmanlar yoxdur. Yaşlı insanlar ilk növbədə sağlamlığı qorumaq üçün ümumi tövsiyələrə əməl etməlidirlər. Onlar üçün mütemadi fiziki aktivlik (gündə ən az 20 dəqiqə) və balanslı qidalanma vacibdir. Müsbət münasibət və yaxınları ilə davamlı ünsiyyət də çox vacibdir.

— **Ürək-damar xəstələri COVID-19 peyvəndi vurdura bilərmə?**

— Koronavirusa qarşı peyvənd mütləq şəkildə edilməlidir. Çünki COVID-19 ürək-damar xəstəlikləri, xroniki tənəffüs yolları xəstəlikləri, endokrin xəstəlikləri olan insanlar arasında, eləcə də yaşlı insanlar arasında ölüm hallarını artırır bir infeksiyadır. Ürək-damar sistemi xəstəlikləri də daxil olmaqla xroniki xəstəliklərin olması koronavirusa qarşı peyvənd üçün əks-göstəriş deyil. Gənclər ilk növbədə yaşlı insanları qorumaq üçün vaksinasiya olunmalıdırlar. Bu, infeksiyanın daha çox yayılaraq, risk qrupuna aid olan insanlara təhlükə yaratmaması üçün vacibdir.

Baş travmatoloq: «Müharibələr həkimləri yeni müalicə üsulları axtarmağa vadar edir»

Səhiyyə Nazirliyinin baş travmatoloqu İlqar Qasimov
20 May — Ümumdünya Travmatoloq Günü ilə əlaqədar onlayn müsahibə verib.
O əvvəlcə bu günün mahiyyəti haqqında danışdı:

— «Travmatologiya» termini yunan mənşəlidir, mənası yaraları və yaralanmaları, onların qarşısının alınmasını və müalicə metodlarını araşdıran elm deməkdir. Travmatologiya ayrıca bir tibb sahəsi kimi, qədim dövrlərdə meydana gəlib, çünki hələ o vaxt da insanlar gündəlik həyatda, qəzalarda və ya müharibə zamanı müxtəlif zədələr alırdılar. Daha sonra isə başqa bir tibb sahəsinin — cərrahiyyənin meydana gəlməsi onun əsasında baş verdi. Travmatologiya sahəsində əsas inkişaf və daha dəqiq diaqnoz isə rentgenin kəşfi ilə başladı.

Travmatologiya müxtəlif tibb sahələri ilə əlaqələndirilir. Bu əlaqə zədənin lokalizasiyası, yəni bədənə və ya orqanın mexaniki təsir nəticəsində yaralanan hissəsi ilə, yaralanma şəraiti, mövcud və mümkün nəticələri, xəstənin ümumi vəziyyəti, xroniki xəstəliklərin və əks-göstərişlərin olması ilə müəyyən edilir. Septik, irinli, yanığ əməliyyatı, neyrocərrahiyyə, flebologiya, hematologiya və digər tibb sahələri travmatologiya ilə yaxından əlaqədardır.

Dünyanın hər yerində fəaliyyəti travmatologiya və ortopediya ilə əlaqəli olan həkimlər hər il mayın 20-də peşə bayramlarını — Travmatoloq Gününi qeyd edirlər.

— **Ortopediya və travmatologiya sahəsində ümumilikdə ağır əməliyyatlar hansılardır?**

— Onurğa cərrahiyyəsi bir neçə saat ərzində aparılan əməliyyatlardır. Daha sonra çanaq sınıqları çox ağır əməliyyatlardan sayılır. Çünki daxili orqanlar var və multidissiplinar yanaşma tələb edir, ümumi cərrahla, uroloqla yanaşı aparılmalı əməliyyatlar sırasındadır. Süni oynaq əməliyyatları qısa zaman çəksə də, çox dəqiqlik və həssaslıq tələb edən əməliyyatlardandır. Mikrocərrahiyyə əməliyyatları 17 saatadək çəkə bilər, çünki bu zaman həkim bir-bir damarları tikir.

Travmatologiya və ortopediya çox bahalı və çətin sahədir. Məsələn, bəzən müraciətlərə baxırıq, yol qəzaları nəticəsində baş verən qalıcı travmalar və ölüm halları bizi çox məyus edir. Düşünürəm ki, yol hərəkət qaydaları, sürət həddi ölkəmizdə çox yaxşı tənzimlənir. Bisdə yol qəzaları ilə bağlı ölüm sıfıra bərabər olmalıdır. Təəssüf ki, ölkəmizdə yol qəzalarında 2018-ci ildə hər 100 min nəfərdən 79, 2019-cu ildə isə 83 nəfər dünyasını dəyişən

insan olub. Axı niyə ehtiyatsızlıq ucbatından bu qədər qəza və ölüm olmalıdır?

— «Travmatologiyada qızıl bir saat» anlayışı var. Nədir bu qızıl saat?

— Travmatologiyada «qızıl bir saat» çox vacib zaman par-

çasıdır. Qızıl saat reanimasiyada ilk tibbi yardım göstərməyə imkan verən, zədələnmədən sonra müddəti təyin etmək üçün istifadə edilən bir termdir. Bu müddət ərzində müdaxilə olunduqda xəstənin ölümünün qarşısının alınması ehtimalı yüksək olur. Travmatoloji ağır yaralanmalarda bu zaman kəsiyi çox vacibdir. İcazənizlə, mən buradan vətəndaşlara da müraciət etmək istəyirəm. Təcili və Təxirəsalınmaz Tibbi Yardım məşinlarına yol verin. Bu addımla siz həqiqətən kiminsə həyatını qurtara bilərsiniz.

— **Mütəxəssislərin belə bir fikri var ki, qəddar yanşma olsa da, travmatologiyanın inkişafına səbəb olan amillərdən biri də müharibələrdir. Bununla razısınızmi?**

— Bəli, bu belədir. Zədələnmənin adi hal aldığı müharibələr həkimləri yeni müalicə üsulları axtarmağa, vaxtında və ixtisaslı yardım göstərməyə vadar edir.

Çox qısa zaman öncə Vətən müharibəsini yaşamışıq. Mən 1-ci Qarabağ müharibəsində, 20 Yanvar hadisələrində və 44 günlük Vətən müharibəsində həkim kimi ön cəbhədə xidmət göstərmişəm və hələ də göstərirəm. Müharibədə əsas yaralanmaların 60-70 faizi ətraflarla bağlı olur.

Tibbi xidmət baxımından dəyərləndirsək, burada bizim işimiz əsas 3 komponentlə qurulur: dərman, daşınma və tibbi heyət. Vətən müharibəsində dərman təchizatı dövlət tərəfindən tam təmin edilmişdi. Transfer — həm təcili yardım maşınları ilə, həm də helikopterlərlə daşınma çox operativ idi. Sonuncu isə savadlı tibbi heyət. Mən çox rahatlıqla deyirəm ki, həkimlər tərəfindən fədakar və yüksək xidmət göstərildi. Gün ərzində 20-ə yaxın yaralı qəbul edib, cəmi 2 saat yuxu ilə keçən günlərimiz olub. Ancaq xilas etdiyimiz hər əsgərə, zabıtə görə o zəhmətə dəyərdir.

FARCLOBENT

CREAM Betametazon • Klotrimazol • Gentamisin

unikal effekt!

- Antibakterial, antifunqal və iltihab əleyhinə təsir göstərir
- Dəri xəstəliklərində və ginekoloji praktikada geniş tətbiq imkanı var

Manufactured by
TAI GUK PHARM. CO., LTD. Korea.

*Rahatlığa doğru
zərif yol!*

Gynomix

Neomisin sulfat, Polimiksin B sulfat, Nistatin, Kokos yağı

Bakterisid Funqisid Regenerasiyaedici

- Vulvovaginit
- Qeyri-spesifik vaginit
- Göbələk və qarışıq mənşəli vaginit
- Servisit
- İnfeksiyon və göbələk ağrılaşmalarının profilaktikası

Vaginal kapsul: gündə 1 dəfə.

Dolex

Deksketoprofen trometamol

*AĞRIDAN
DAHA SÜRƏTLİ...*

Sürətli

Effektli

Etibarlı

Ağrıkəsici

Gen

DV № 21-00028